

"A
NAJU?"

DEZELA FARAON

PLAVI DUNAV

Čestitamo za 22. julij,
dan vstaje
slovenskega naroda!

»Uredništvo«

Ne dvomite, temveč priznajte, da je mladina, Mladina, JLA, demokratizacija, svoboda, seveda ob že neizbežnih ukrepih ZIS in vračanju osebnih dohodkov, najpogostejša tema naših pogovorov ob kavi, v pavzah, med delom in doma.

Spet so prišli časi, ko napeto poslušamo radio, ob urah, ko so na sporedu poročila, z vso pozornostjo gledamo televizijske dnevnike in beremo česopise. Potem pa tehtamo besede, beremo med vrsticami, debatiramo in razmišljamo. Spet se imamo o čem pogovarjati, spet nas nekaj sili v to, da smo aktivni, da podpisujemo peticije, nosimo priponke, protestiramo in celo demonstriramo. V nas se razvija čut za družbeno, za naše, za našo prihodnost in s tem razvijamo našo politično kulturo ter dokazujemo, da nam ni vseeno. Morajo za to res zapirati ljudi?

Jasna Rode

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, JULIJ 1988

LETNIK XXVII – številka 6

časopisni svet

jožica bratuša, greta doberšek, milena
dobrotinšek, marjana filipič, stanka hojnik,
romana johan, ivanka kalan, marjana palir,
tomaž pečnik, jožica radelič, cveta robas,
aleš žerovnik

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

marjan herman

uredila

jasna rode
tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

grega švab

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun
naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
tel. 24-011, int. 20 in 85
po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov
glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.400 izvodov

Konferenca delegacij zbora združenega dela je dobila priznanje samoupravljalcev

Tudi konferenca delegacij ZZD DO Aero je dobila priznanje samoupravljalcev za svoje delo. O njihovem delu smo se pogovarjali s predsednico konference delegacij ZZD v Aeru z Erno Gologranc.

Kaj vam pomeni Priznanje samoupravljalcev?

To priznanje ni samo za mene, temveč za vse, ki aktivno sodelujejo v konferenci delegacij in v delegacijah ZZD. Na žalost se je večina priznanj v naši družbi izjalovila, saj jih imamo preveč. Drugače pa mi priznanje pomeni veliko, saj sem šele ob utemeljitvi začutila, da smo v to vložili veliko dela in da so učinki našega dela vidni in da je naše delo našlo odziv.

Na zadnji seji skupščine smo nekaj predlogov spodbili, tako da je vprašanje, če so nam priznanje dejansko podelili iskreno, saj smo največkrat proti. Naše delo pa je uspešno in nagrajeno tudi in predvsem zaradi dobrega dela predsednikov delegacij tozdog in DSSS.

Kje so vzroki za tako dobro delo delegacije ZZD v Aeru?

Predvsem v osebni angažiranosti vsakega posameznika, naše delo pa je odvisno tudi od strokovnih služb in praksa je to pokazala. Če danes mnogi nimajo interesa za takšno delo, jim ne smemo zameriti, saj mnogim takšno delo ne leži, mnogokrat pa tudi ne vidijo smisla v samoupravljanju. V preteklih letih smo se odločili za takšno družbo in mislim, da je treba njena načela uresničevati in se boriti zanje. Če bi vsi vrgli puško v koruzo, z besedami, da je vse zaman, bi se odpovedali borbi za sistem. Morda je nam to privzgojeno, saj smo se odločali za takšen sistem. Imamo še vero v to, da je prav, da se ta teorija uresniči, čeprav smo jo pokvarili sami, ker načel ne izvajamo dosledno. Izgleda, da ljudje še nismo zreli za takšno družbo in tudi pri vzgoji mlajših rodov smo premalo naredili.

Katera so tista področja, kjer so Aero-vi delegati najbolj aktivni?

Dejansko ni področja, kjer ne bi bili aktivni, najbolj pa seveda na tistih področjih, ki nas neposredno prizadevajo (poslovanje, poročila, resoluci-

je...). Obravnavamo tudi delo sodišč, izvršnega sveta, upravnih organov in pri tem opozarjamo na nepravilnosti in zahtevamo informacije. Skratka ni področja, kjer ne bi imeli pripomb!

Kakšna je vaša ocena sestankov delegacij ZZD?

Delo konference delegacij ZZD je oteženo zaradi nedejavnosti nekaterih delegacij, ki imajo probleme s sklepčnostjo – tu mislim na delegacijo tozda Trženje.

Kaj je za vas samoupravljanje?

Teoretično je samoupravljanje idealno zastavljeno, vendar se je izkazalo, da zanj še nismo zreli, da bi ga tudi dejansko izvajali. In to se kaže v vsem času, odkar smo se zanj odločili. Morda na to vpliva tudi slaba gospodarska situacija.

Ljudje so tudi izgubili zaupanje v samoupravljanje zaradi vseh nepravilnosti iz preteklega obdobja, zato tudi mnogi dvomijo v verodostojnost

Erna Gologranc

gradiv, ki jih strokovne službe pošiljajo v potrditev samoupravnim organom.

Ali s svojimi pripombami na sejah občinske skupščine vedno dosežete uspehe?

Na sejah občinske skupščine smo v večini pripomb osamljeni. Četudi je pripomba pomembna in smiselna, smo pogosto preglasovani. Nimamo pove-zave z ostalimi konferencami delegacij in večkratni zaporedni neuspehi jemljejo delegatom voljo do dela. V drugih, predvsem v manjših, delovnih organizacijah so delegati dokaj neaktivni. V Aeru imamo pri našem delu vedno pomoč strokovnih služb, predvsem pri planskih dokumentih, na pravnem področju, tako da je naše delo olajšano. Čuti se, da delegacije večjih celjskih delovnih organizacij delajo (Železarna Štore, Cinkarna, Kovinotehna, Zlatarna Celje), vendar

pa v večini primerov s svojimi predlogi ne moremo prodreti.

Kaj bi povedali mladim, ki šele vstopajo na dela v družbi?

Če je vzrok neaktivnosti mladih v malodušju, menim, da je to pomanjkanje zavesti. Ne smemo pozabiti, da smo se za takšno družbo odločili in sedaj moramo v okviru tega sistema storiti največ kar se da in se res boriti za izboljšanje. Sedaj veliko govorimo o tem, da bo samoupravljanje dobilo več pravic in odgovornosti. To moramo zgrabit z obema rokama, čeprav se mnogi bojijo dejanske odgovornosti. Ne vidim pa rešitve, če bi se prepustili toku.

Jasna Rode

Konferenci delegacij ZZD DO Aero Celje 7. volilne enote – predlagatelj Komisija za priznanja in odlikovanja DO Aero.

Konferenca delegacij DO Aero se je do konca prve polovice mandata sestala na šestnajstih rednih in eni izredni seji ter v tem obdobju redno delegirala svoje delegate na seje skupščine Zbora združenega dela občine Celje.

Iz dosedanjih poročil skupščine o uresničevanju delegatskega skupščinskega sistema je razvidno, da spada konferenca delegacij DO Aero po svoji aktivnosti, prispevku in razpravah, stališčih in pobudah med najaktivnejše v celjski občini, saj je bila od skupno 207 razprav na skupščini zbora združenega dela od aprila 1986 – februarja 1988 aktivna kar enainštiridesetkrat.

Tako so delegati iz Aera nosilci razprav praktično na vseh sejah Zbora združenega dela.

S svojo aktivnostjo poskuša konferenca delegacij DO Aero vplivati tudi na tiste delegacije, ki so manj aktivne oz. se s pripombami, stališči in mnenji sploh ne vključujejo v razprave, bi se pa glede na pomembnost problematike prav gotovo morale.

Tako je konferenca delegacij ZZD DO Aero s svojim delom v preteklih dveh letih poskušala vplivati na izboljšanje družbenega in gospodarskega položaja na območju občine Celje, z doslednim izvajanjem delegatskega sistema pa je vplivala na razvoj in krepitev delegatskih in samoupravnih odnosov v naši DO in širši družbeni skupnosti.

Marija Kaučič – dobitnica priznanja samoupravljalcu

27. junija 1988 so podelili priznanje samoupravljalcev tudi naši sodelavki Mariji Kaučič. Tovarišica Kaučičeva je zaposlena v DSSS, točneje v Službi organizacije poslovanja, ki jo tudi vodi.

V tem zapisu bom poskušala predstaviti našo sodelavko, njene poglede na samoupravljanje, naše družbeno delo in na delo nasploh.

Kaj vam pomeni priznanje samoupravljalcu?

»Priznanje mi pomeni zelo veliko, saj na samoupravljanje gledam kot na izredno odgovorno vlogo delavca v naši družbi. Nisem pričakovala, da bom to priznanje dobila, saj menim, da je delo, ki ga opravljam, moja dolžnost. In mislim, da se še vedno nisem dovolj angažirala na tem področju, saj zaradi mnogih delovnih obveznosti ne morem narediti vsega, kar bi želela. Ko sprejem določeno zadolžitev, vem, da s tem dobim tudi dodatne obveznosti in potem poskušam to delo tudi v celoti dobro opraviti. Gradiva za seje pregledam, predebatiram s svojo delovno sredino in prenašam naša skupna stališča naprej. Enako kot delovne naloge moramo jemati enako resno tudi nalogo delegata. Izbiranje delegatov je izredno pomembno, saj lahko pravilno izbran delegat aktivira svojo delovno sredino. Kot vodja samoupravne delovne skupine sem redno sklicevala seje, obvestila in zapisnike izobešala na oglasne deske, predstavljala sklepe in gradiva. Če delegat ni dobro pripravljen, ljudje ne želijo sodelovati in z dobro pripravo lahko svojo sredino aktiviraš in pripraviš k delu. Tudi vsebina dela delegata je zelo široka, ljudi pa zanimajo le določena področja – osebni dohodki, življenjski standard, krediti... Veliko več se bodo morali delegati pogovarjati s sodelavci o poslovnih rezultatih, Danes le bolj poslušamo o naših poslovnih rezultatih, premalo pa o njih dejansko govorimo.

Kako vam časovno uspeva delati na tako mnogih področjih?

Vedno sem si znala najti čas za delo na teh področjih, čeprav sem večkrat gradivo pregledovala doma, v prostem času. Naša krajevna skupnost je res zelo aktivna, tako da za delo v njej ni bilo težko najti časa, sploh pa ne za tako humanitarno organizacijo kot je Rdeči križ.

Kaj je za vas samoupravljanje?

Izhodišča samoupravljanja so bila zdrava in dobro zamišljena. Pogoji gospodarjenja, ko so se izhodišča uresničevala v praksi, so se spreminjali in s tem bi se morali spreminjati tudi deli teh izhodišč. Za posamezna področja dela bi samoupravljalca moral zaupati strokovnim službam pod pogojem, da strokovne službe pravočasno in korektno obveščajo samoupravljalce. Če so informacije nedvoumne, potem tudi ni vzrokov za nezaupanje. Zaupanje mora biti in je tudi eden od temeljev samoupravljanja. Mislim, da je v Aeri samoupravljanje zelo dobro organizirano, predvsem pa dobro delujejo samoupravne delovne skupine. Veliko informacij in mnenj se izoblikuje v samoupravnih delovnih skupinah in mislim, da je informiranja delavcev in delegatov veliko.

Marija Kaučič

Kaj pravite na tista mnenja, ki trdijo, da je v naši družbi vse manj samoupravljanja?

S temi mnenji se ne strinjam. Ukrepi gospodarjenja dajejo občutek, da so vse naše dejavnosti omejene z zakonom in da delo ni osnova za plačilo. To je občutek omejevanja samoupravljanja in občutek, da lastnik proizvodnih sredstev ni njihov upravljalca. Potrebno se je postaviti v pogoje gospodarjenja in le večja delovna zavest nas bo pripeljala iz sedanjega obdobja.

Mnogi mladi danes izgubljajo voljo in ideale. Kaj bi povedali njim?

Mladi, kljub kritičnim pogojem, ne bi smeli izgubiti volje. Seveda pa jim moramo zagotoviti, da bodo svoje strokovno znanje uporabljali tudi na ustreznem delovnem mestu. Le tako bodo našli smisel življenja in bodo tako tudi uspešni. Zelo pomembno je, da ima mlad človek ob vstopu v delovno organizacijo ustrezno strokovno mentorstvo. Če tega nima, bo doživel

KAUČIČ Mariji, roj. 22. 7. 1944. leta iz Celja, Na zelenici 6, vodji službe organizacije poslovanja v DSSS Aero Celje, predlagatelj Komisija za priznanja in odlikovanja DO Aero.

Predlagana je v vseh delovnih zadolžitvah s svojim prizadevnim delom pokazala izredno zavzet in korekten odnos do izpolnjevanja nalog. Vedno je znala in zna prisluniti časom in potrebam okolja, svojo delovno vlogo pa vseskozi prenaša tudi na področje delovanja samoupravnih in družbenopolitičnih organov. Bila je vodja splošne delegacije SIS, vodja delegacije za ZZD, član delavskega sveta Grafike, namestnik predsednika komisije za delovna razmerja Grafike, član disciplinske komisije in komisije za inventivno dejavnost. Bila je član delavskega sveta DO in delavskega sveta DSSS.

Njeno prizadevno delo se nadaljuje tudi v KS Slavko Šlander na področju Rdečega križa in na področju splošnega ljudskega odpora in ljudskega odpora in družbene samozaščite. Dolga leta stalno oskrbuje in obiskuje ostarele občane v krajevni skupnosti. V DO posebno cenijo njeno vrlino, da je vedno pripravljena prisluniti prizadevanjem delavcem za razreševanje vsakovrstnih problemov in jim nuditi vso strokovno in samoupravno pomoč.

Ob 27. juniju Dnevu samoupravljalcev je bila v Celju slavnostna seja, na kateri so podelili priznanja samoupravljalcem in priznanja za področje razvoja in inovacij. Priznanje samoupravljalcev so iz Aera dobili Marija Kavčič in konferenca delegacij ZZD DO Aero. Diplomsko, nagrado in plaketo »Inovator leta 1987« je dobil Anton Ferlež iz tozda Grafika. Diplomsko in nagrado za področje vodilnih in strokovnih del je prejel Peter Aužner, tudi iz tozda Grafika. Diplomsko in nagrado za področje razvojno-raziskovalne dejavnosti »Inovator Celja 1987« sta prejela Anka Pevnik in Peter Dobravc. Diplomsko in nagrado za področje pospeševanja inovacijske dejavnosti je dobila Angelca Hudej.

mnoga razočaranja in ta prvi vtis močno vpliva na delovne navade mladega človeka in na njegovo bodočnost. To ne velja za Aero, saj mentorstvu in pripravnstvu posvečamo mnogo pozornosti. Če ima človek izobrazbo, delo, delovne navade, ima po mojem mnenju vse bogastvo.

In kako v času, ki je pred nami?

Življenje bo ljudi prisililo, da bodo začeli drugače razmišljati, da si bodo pridobili boljše delovne navade in s tem tudi interes, da bodo tudi dejanski samoupravljalci tega sistema in gospodarstva. Brezpredmetno je vpiti, da je nekdo kriv, saj je logično, da vsega ljudje ne morejo vedeti. Tu pa je delo strokovnih služb še kako potrebno in pomembno.

Kako vi ocenjujete delo delegacij?

Delo delegacij se nasplošno še najslabše ocenjuje, saj je na sejah udeležba slaba, slabo pa je ravno poznavanje področja dela, ki je predmet obdelave v tistem SIS, kjer si predstavnik. V dveletnem mandatu dobiva delegat gradiva in podatki niso podani v primerjavi z leti prej, tako da delegat le težko dejansko sodeluje v razpravi. Težava delegata je v tem, da je vključen le v nek izsek dela interesne skupnosti in da problematike ne spremlja kontinuirano.

Delavec za strojem, ki dobiva ta gradiva, pogostokrat nerazumljiva, v svojem delegatskem delu ne vidi smisla in zanj tudi nima interesa. Ne vem, kako bi lahko pridobili zanimanje delavca za to področje!

Jasna Rode

Jugoslovanska borza inovacij

Na 16. jugoslovanski razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novosti RAST YU '88 na Reki se je predstavilo 210 razstavljalcev s prek 3000 razstavnimi predmeti. Poleg jugoslovanskih razstavljalcev so se reške razstave udeležili še inovatorji iz Italije, Madžarske, Nemške demokratične republike, Poljske in Romunije.

Slovenijo so dobro zastopale Slovenske železarne, Gorenje, Občinska raziskovalna skupnost Celje, ki je združila največje organizacije združenega dela s svojega območja.

Svoj začetek ima razstava Jugoslovanskih inovacij na skromni reški občinski razstavi inovacij leta 1973. Raz-

Náš razstavljeni prostor na RAST YU '88

stava je bila postavljena v prostorih zgradbe sindikata na samo 250 kvadratnih metrih in 22 organizacij in 15 posameznikov je predstavilo 258 eksponatov. Organizatorji začetne razstave so bili Občinski odbor sindikata industrije in rudarstva, SPATU Rijeka in Gospodarska zbornica Reke. Leta 1974 je RAST postala jugoslovanska manifestacija in to na pobudo ZSJ in Mike Špiljaka. Leta 1976 so razstavo preselili v Dvorano mladosti na Trsat, kjer so predstavili že 1000 eksponatov. Vse do danes pa je ob ZSJ pokrovitelj razstave še Gospodarska zbornica Jugoslavije.

Reka je z oblikovanjem centra za razvoj inovacij, ki pripravlja vsakoletno razstavo, posegla tudi v mednarodno izmenjavo tehničnih izboljšav. Na podlagi izmenjave je razstava najboljših izumov in tehničnih inovacij obiskala Moskvo, v najkrajšem času pa bodo izbrani razstavljeni projekti odšli na razstavo v Brno in Sofijo. Dobili pa so tudi povabilo zveze izumiteljev iz Kitajske, da se udeležijo sejma v Peking.

Bogat strokovni program je obsegal več področij: od predstavitve izkušenj združenega dela pri organizaciji in uveljavljanju inovacijske dejavnosti do seje koordinacijskega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije za inovacije in predsedstva zveze inovatorjev ter avtorjev tehničnih izboljšav Hrvaške.

Poslovne banke Hrvaške so sklenile, da bodo del denarja namenjale za pospeševanje inovativne dejavnosti. Po predlogu naj bi letos zbrali okoli 10 milijard dinarjev, sredstva pa bi namenili predvsem prenosu novosti v proizvodnjo. Obudili so tudi predlog, da bi oblikovali center za tehnološki razvoj, vendar zaradi pomanjkanja sredstev in drugih ovir tega doslej niso mogli storiti. Predsedstvo hrvaške

zveze izumiteljev je zato sklenilo, da podprejo ustanovitev poslovne skupnosti za tehnični razvoj, ki naj bi bil prvi korak k ustanovitvi tega centra.

Organizatorji razstave – Center Rast YU so ustanovili patentoteko, ki je podsistem zveznega zavoda za patente. Dejavnosti patentoteke so usmerjene v informativno in založniško dejavnost, v prenos tehnologije in zaščito jugoslovanske svojine. Doslej so izdali še tri knjige o jugoslovanskih in tujih predpisih o patentih, v kratkem pa naj bi izšla tudi njihova četrta knjiga o organizaciji inventivne dejavnosti v združenem delu. Svoje delo usmerja tudi v preučevanje potreb združenega dela, marketing inovacij in v njihov plasman, daje navodila za izdelavo dokumentacije za zaščito izuma,

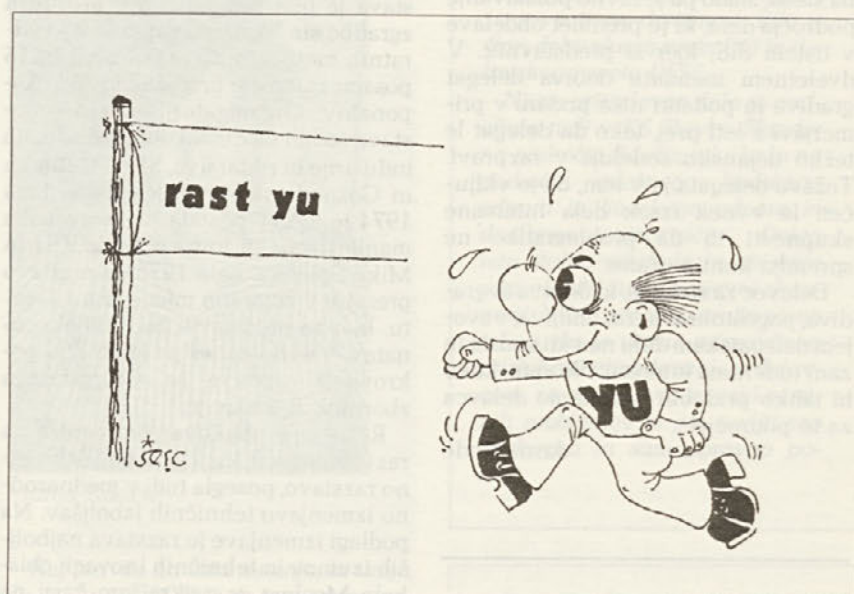
Nagrade Celjanom na Rast YU '88

Na razstavi izumov, tehničnih izboljšav in inovacij Rast YU '88 na Reki so bili nagrajeni tudi številni avtorji iz tovarn in ustanov s celjskega območja.

Tako so zlate plakete prejele štiri gospodarske organizacije za inovacijske dosežke svojih delavcev. Delovna organizacija Eso sozda Franc Leskošek-Luka iz Titovega Velenja za ranžirni vlak (avtorji Tomaž Štrancar, Radovan Finka in Stane Bric), tozdel Veflon celjske Cinkarne za izdelek veflex (avtorji Ivica Žerjav, Anton Žerjav, Bojan Zaveršnik, Anton Deželak in Janez Goršek), velenjsko Gorenje za novo embalažo in načine pakiranja aparatov za hlajenje in zamrzovanje avtorja Steva Laleka ter štorska Železarna za univerzalni signalizator logičnih stanj (avtorji Matjaž Jošt, Vojko Čendar ter Stanko Nova). Posebna strokovna komisija je avtorjem s Celjskega podelila tudi enajst srebrnih plaket za njihove dosežke. Grafiki celjskega Aera za brezkončni sistem zbiranja sličic, Emu za atmosferski plinski kotel, Zlatarnam za tanke platinaste, zlate in srebrne žice dimenzij od 50 mikronov dalje, ekonomskemu in organizacijskemu svetovanju Ignaca Krumpaka iz Celja za projekt YU Stip, Gorenju iz Titovega Velenja za postopek emajliranja s samočistilnim emajlom, ki ne vsebuje aluminjskega prahu. Cinkarni za precipitiran kalcijev karbonat, Ingradu za agregat, ki čisti in prečrpava hidravlično olje, Emu za stacionarno peč, Srednji tehnični šoli maršala Tita iz Celja za stroj za luščenje graha ter Osnovni šoli 1. celjske čete za alarmno napravo. Bronasto plaketo so na Rast YU '88 prejeli med ostalimi tudi v sozdu Franc Leskošek-Luka iz Titovega Velenja za pozicioner za težke obrate, v Cinkarni za PTF – nepovratne ventile, v štorski Železarni za napravo za zalivanje katodnih blokov in Emu za stroj za zvijanje cevi. Med posamezniki je bil nagrajen inženir Zdenko Širca iz Titovega Velenja, med mladimi ustvarjalci pa je bronasto plaketo prejel Srednješolski center maršala Tita iz Celja.

Angelca Hudej prejema priznanje za naše inovatorje

patentov, modelov in žigov, sodeluje pa tudi pri ustanavljanju strokovno-tehničnih služb za inventivno dejavnost v organizacijah združenega dela.

V okviru celjske občinske raziskovalne skupnosti je razstavljalo več delovnih organizacij: Aero, Cinkarna, EMO, Ingrad, Osnovna šola 1. celjske čete, Srednja tehniška šola Maršal Tito in Železarna Štore.

Naša delovna organizacija sodeluje na razstavi jugoslovanskih inovacij že petič in letos se je predstavila s fluorescentnimi barvicami, z neskončnim SDK obrazcem (C. Glavan), z bobnom za zgoščevanje celuloze (avtorji so iz tozda v Medvodah) in z neskončnim sistemom za zbiranje sličic (Slavko in Anton Ferlež) in zanj smo dobili tudi srebrno plaketo.

Razstava jugoslovanskih inovacij je trajala 10 dni in po mnenju mnogih je

to predolgo obdobje, saj vzporednih aktivnosti razstave ni bilo toliko. Predstavniki delovnih organizacij so zatrdili, da na tej razstavi vedno vzpostavijo mnoge nove stike s predstavniki iz drugih delov Jugoslavije, izmenjujejo izkušnje in primerjajo dosežke, tako da je to nedvomno veliko, še zdaleč pa ne dosega pričakovanj te razstave. Poleg tega pa je bila razstava zelo strokovna, namenjena predvsem strokovnjakom, uporabnikom izumov in poslovnežem, ki jih je bilo na razstavi med obiskovalci še najmanj. Gospodarstvo se še premalo zaveda možnosti ustvarjanja dohodka z uveljavljanjem izboljšav v svoji proizvodnji. Razstava inovacij potrebuje inovacije in izume, da bi izboljšala svojo kakovost, ustreznejše predstavila inovacije in to predvsem s tržne strani.

Jasna Rode

Pogajanje oziroma dogovarjanje

Kot uvod v procese sodelovanja med ljudmi

Pomen dobrih odnosov med ljudmi na delovnem mestu ali v domačem okolju je izjemno velik. Pogosto se ne zavedamo, da ima v bistvu vsako usklajevanje cilj – doseči poenotenje interesov ali pridobiti sogovornike k sodelovanju – pogajanje. Uspešno pogajanje oziroma dogovarjanje pa bi moralo biti proces, v katerem vsi sodelujoči rešujejo težave zato, da bi vsem zagotovili nekaj boljšega.

Pogajamo oz. dogovarjamo se doma, pri svojem delu, v prostem času, skratka pogajanja krojijo naše odnose do soljudi v družbi. Žal smo zlasti sedaj, v kriznih časih, pogosto priče vse večje uporabe »diktata« v odnosih med ljudmi. Takšen postopek sicer lahko nekomu prinaša »zmago«, ki pa je samo trenutnega značaja, za seboj pa prinaša dolgotrajne in škodljive posledice za odnose med ljudmi po načelu: »Presiji sledi represija«.

V čem je torej umetnost spretnih pogajalcev? To je predvsem uporaba takšne tehnike pogajanja, ki bo vodila k uspehu z uporabo metode reševanja problemov, pri čemer bi se dalo slikovito povedati: pogajali se bomo kot spretni diplomati, ne pa kot hrabri poveljniki tanka!

Osnovna načela, ki jih bomo uporabljali, so:

– Vedno (vsaj v večini primerov) obstaja več rešitev, ki bodo ustrezale vsem udeležencem v pogajanjih, zato k razgovorom pristopamo z metodo reševanja problemov.

– Za vsak problem je moč najti dogovor, zato ne izrekajmo ukazov in jih tudi ne sprejemajmo. Na primer: »To je pravilno«, ali pa »Takšen je način, ki ga vedno uporabljamo«, je slab uvod v pogajanja!

– Da nasprotno stran pridobimo za uspešne razgovore, ji najprej posvetimo pozornost in pridobimo njeno naklonjenost.

Ne trosimo »negativizmov« in ne začenjamo razgovora z vprašanji, na katere lahko pričakujemo negativne odgovore (Sokratova metoda).

– Vedno imejmo »v rokavu« več pripravljenih rešitev, kajti čim več jih bo, večja je verjetnost, da bomo pogajanja uspešno končali.

– Čim več časa bomo imeli za pogajanja, prej bo nasprotna stran našla pot do nas (Kitajska pogajalska metoda).

– Čim večje je število informacij, s katerimi razpolagamo o nasprotni

strani, manj je nevarnosti, da bi zašli v »slepo ulico« – s tem pa je tudi večja verjetnost, da bo dosežen uspeh.

– Po vsem tem je logično dejstvo, da je nadvse pomembna dobra in temeljita priprava na pogajanja. Pregledati moramo naslednji spisek vprašanj:

– Kateri je glavni in stranski razlog za pogajanja?

– Kdo v razgovorih sodeluje?

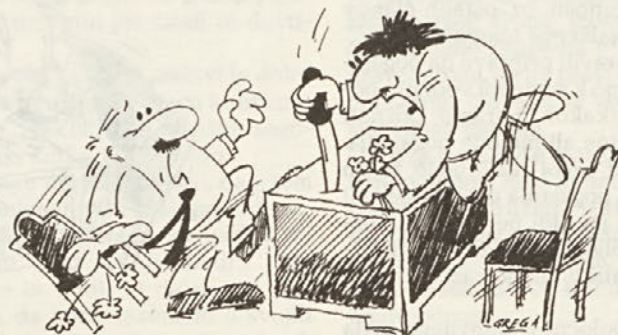
– Katera so verjetna vprašanja v razgovorih, ki jih bo nasprotnik postavljati?

– Kakšni so minimalni in maksimalni cilji, ki jih želimo doseči?

2. Izvrtstvo morajo obvladati strokovno ali drugo področje, ki je predmet pogajanja.

3. Znati morajo oblikovati svoje misli in jih izraziti, oz. razpolagati morajo s primernimi govornimi sposobnostmi.

Dober pogajalec bo med pogajanjem opazoval nasprotnika in posvečal »govorici telesa« več pozornosti kot pa besedam. Iz kretenj, drže rok, pogledov itd., lahko sklepamo o skritih namenih nasprotnika. O psihologiji govorice telesa je marsikaj napisanega in to je vredno prebrati. Na splošno

– Kako bomo izmenjevali informacije s člani lastnega pogajalskega tima pred, med in po razgovorih, ne da bi nasprotniku odkrili vsebino informacij?

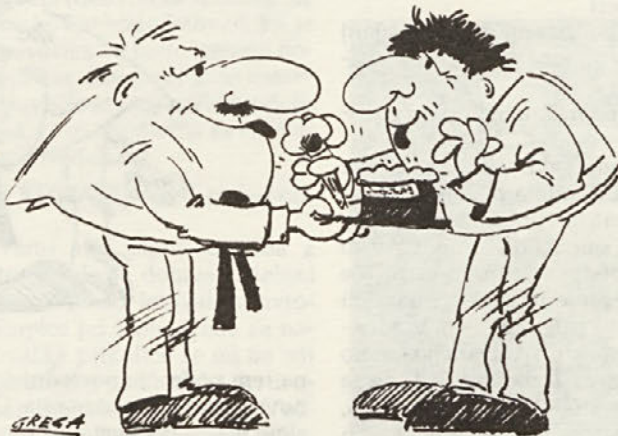
– Kako bomo zagotovili poenotenje stališč udeležencev iz lastnega pogajalskega tima?

– Kako bomo izbrali člane lastnega pogajalskega tima (izbrati moramo dobre »poslušalce«)?

– Kako bomo proučili potek in rezultat pogajanja?

pa moramo vedeti, kaj vodi obnašanje človeka. Zavedati se moramo, da je motivacija ali gibal človekovih hopenj razvrščeno po naslednji prednostni lestvici:

1. Fiziološke potrebe (lakota, toplota, itd.).
2. Varnostne potrebe.
3. Potreba po ljubezni in pripadnosti.
4. Potreba po spoštovanju.
5. Potreba po dokazovanju.
6. Potreba po znanju.

– Kdo, kako in kje bo pogajanje? Lastnosti dobrih pogajalcev, po katerih jih bomo tudi izbirali za pogajalski tim, so:

1. Popolnoma morajo kontrolirati svoja čustva.

7. Potreba po estetiki.

Psihologi pravijo, da je eksistenca stalno prizadevanje za zadovoljevanje potreb, obnašanje pa je reakcija organizma v prizadevanju, da bi bile njegove potrebe izpolnjene. Torej je nje-

govo obnašanje usmerjeno k željenemu cilju. Ob upoštevanju vseh teh spoznanj lahko ugotovimo:

- Kaj in kateri so razlogi, ki vodijo nasprotnika pri pogajanjih?

- Kakšne rezultate pričakuje nasprotnik?

- Katere informacije potrebujemo, da bomo slednje lahko ugotovili in kje jih dobimo?

- Kdo bo še sodeloval v nasprotnikovem pogajalskem teamu in kaj vemo o njem?

- Kakšna bo naša priprava na medsebojno komuniciranje med pogajanjem?

- Kako bomo preverjali svojo stopnjo pripravljenosti, oz. ostalih članov našega pogajalskega teama?

Ko smo opravili pripravo na pogajanje, pristopimo k samemu vodenju pogajanja. Vsekakor moramo poznati različne načine ali metode pogajanja. Le-ta se med seboj razlikujejo že po vsebini (npr. pogajanja prodajalcev ali kupcev itd.), pa tudi po pristopu, oziroma uporabljeni taktični metodi. Pogajanja pa lahko vedno razčlenimo v štiri faze:

1. faza: Določitev dnevnega reda (skupno).

2. faza: Ugotovitev pooblastil nasprotne strani in predstavitev pogajalcev ene in druge strani.

3. faza: Ustvarjanje primerne atmosfere.

4. faza: Pričetek razgovorov, razgovori in zaključek oziroma podpis sklepne protokola o zaključkih pogajanja.

Ko so pogajanja zaključena, pričnemo z ugotavljanjem njihove uspešnosti.

To opravimo tako, da si skušamo odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Kakšna je bila atmosfera in odnos med pogajalci?

- Kakšen bo sedanjí vpliv pogajanj na prihodnje odnose med obema stranema?

- Kakšen bo naš ugled po razgovorih?

- Kako bodo zaključena pogajanja vplivala na prihodnja pogajanja?

Odgovori na ta vprašanja nam bodo pokazali, ali smo s pogajanjem ustrezno oblikovali medsebojne odnose in če smo za doseganje tega cilja uporabili pravilno taktiko in strategijo. V odnosih med ljudmi v družbi veljajo enako kot v zasebnem življenju, pa tudi na delovnem mestu, oz. v gospodarstvu, tako imenovana pravila igre, ki jih moramo upoštevati.

Le-ta so:

- Vsak dogovor ali sporazum naj bo odsev osnovnih interesov obeh pogajajočih se strani.

- Dogovor naj vsebuje rešitve, ki bodo zagotavljale čim več skupnih ciljev.

- Vse obveznosti, ki jih z dogovorom sprejme ena ali druga stran, morajo biti realne in uresničljive.

- Nobena od pogajalskih strani se ne sme čutiti prevarane, oz. nihče ne sme »izgubiti«, ali pa samo ena stran »zmagati«. Nasprotno, obe naj imata občutek, da sta z dogovorom uresničili del svojih ciljev.

Glede na splošno pomembnost in velik vpliv metod pogajanj na odnose med ljudmi, zlasti še v javnem življenju, npr. v politiki in gospodarstvu, je bil poglobljen študij in znanstvena ob-

Glede na uporabljeno strategijo, pogajanja ločimo na:

1. Pozicijska pogajanja.

2. Delna dogovarjanja.

3. Celovita ali integralna dogovarjanja.

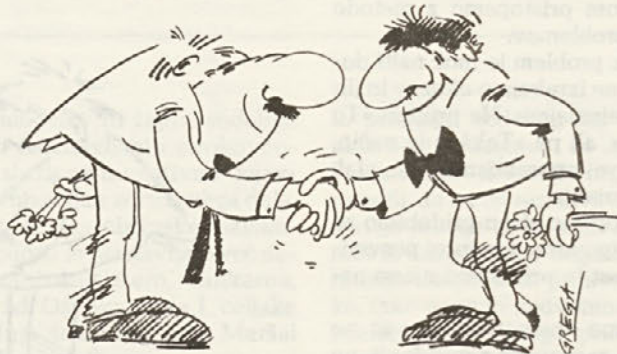
Pozicijsko pogajanje običajno privede do slabših učinkov, npr. do nes-pametnega dogovora, neučinkovitosti, povečuje možnosti za slabše odnose v prihodnje in do zaostritve odnosov. Tudi delno dogovarjanje, kot posledica upoštevanja vseh okoliščin, želje po uveljavljanju lastnih interesov, pri-

delava metod dela predmet aktivnosti mnogih raziskovalcev in institucij pri nas in v svetu. Opozorim naj na znano metodo harwardske univerze, po kateri so bili v pripravi na Camp David-ski sporazum med Izraelom in Egip-tom simulirani, ob računalniško podprti obdelavi, številni pilotski modeli potekov pogajanj, ki so končno pripeljali tudi do znanega sporazuma. Fischer, Ury, Lewitzki in Sebenius pa so poleg številnih drugih avtorjev znana imena svetovne strokovne literature, ki lahko poglobljenega znanja željnim

rojene želje po nadvladi in premoči določene osebe ali zmotnega prepričanja, da bodo doseženi le delni dogovori, vedno ne bo dalo najbolj ugodnih rezultatov.

Prižadevati bi si morali za vodenje celovitega (integralnega) pogajanja, ki vodi k hitrejšemu sporazumevanju, ustvarja priložnosti za večjo verjetnost dobrega dogovora in zmanjšuje verjetnost za zavračanje le-tega. Prav tako omogoča tudi: sklenitev kasnejših uspešnih dogovorov in precej prispeva k organizacijski uspešnosti.

na tem področju posredujejo številne nove resnice in spoznanja. Če poskusimo malce poenostaviti vso to težavno in zapleteno zadevo, ugotovimo, da po tipu lahko ločimo tako imenovana »trda« in »mehka« pogajanja, pač glede na togost ali elastičnost vodenja. Nikakor pa jih ne smemo zamenjati s pojmom »popustljivost«, oziroma »nepopustljivost«, kar je nekaj povsem drugega.

V tem članku ne moremo podrobneje razčleniti te najučinkovitejše metode pogajanja. Poudarili pa bomo le njene bistvene značilnosti:

- Udeleženci pogajanj po tej metodi niso niti »prijatelji« niti »nasprotniki«, ampak so reševalci skupnih problemov!

- Cilj pogajanja ni niti »poraz« nasprotnika, oziroma »lastna zmaga«, temveč pameten izhod, ki je dosežen korektno, prijateljsko in uspešno.

– Od nikogar se ne zahteva »popuščanja«, torej ljudi ločimo od problema.

– Ne vodijo nas čustva zaupanja ali nezaupanja, temveč postopamo neodvisno od zaupanja.

– Nismo niti »trdi do ljudi in do problema« niti »mehki do ljudi in mehki do problema«, temveč smo »mehki do ljudi in trdi do problema«!

– Ne odstopamo enostransko ali zahtevamo enostranski odstop za doseg sporazuma, temveč predlagamo nove možne rešitve za doseg skupnega cilja.

– Ne vztrajamo na svojih pozicijah, temveč uporabljamo resnično objektivne kriterije.

– Ciljev ne poskušamo doseči z uporabo moči, ki izvira iz moči naše funkcije, ali pozicije na družbeni lestvici, ampak s pomočjo argumentov.

– Ne bomo izsiljevali, niti se ne pustimo izsiljevati.

– Osredotočimo se na interese in ne na pozicije.

– Gledamo v prihodnost in ne v preteklost.

– Bodimo konkretni, nikakor dolgozevni in bodimo gibčni, ne togi.

Vsekakor pa poskušajmo razumeti tudi nasprotnika in se postavimo tudi v njegovo vlogo. Njegovih namer si nikoli ne razlagajmo na podlagi naših strahov in drugih ne obtožujmo za lastne napake. Pogovarjamo se le na osnovah sprejemljivih predlogov. Vedno si skušajmo prizadevati, da bo sogovornik v procesu dogovarjanja pričel sodelovati in ga ne »stiskajmo v kot«, ali kot pravijo Kitajci: »Ne dopustimo, da izgubi svoj obraz«. Oblikujmo pozitiven odnos do sogovornika, pa tudi do svojih čustev. Tako bomo bolj uspešni, kljub temu pa bomo ohranili »človečnost«.

Seveda je velika razlika v tem, kdo se pogaja (Evropejci, Azijci, pogajalci iz Južne Amerike itd.). Za večino sveta pa velja, da je nadvse koristno, če oblikujemo pozitiven odnos do svojih čustev, vendar pod nadzorom. To pomeni, da v nobenem primeru, nikoli in nikdar ne smemo reagirati na nasprotnikove (sogovornikove) čustvene izbruhe, če manj pa, sami »eksplozirati«. Če kje, potem pri pogajanjih velja načelo: »Kdor se ne obvlada, ne obvladuje položaja«.

Rad bi opozoril še na nekatere neugodne pojave, ki jih pogosto opazimo v domačem in tujem okolju. Pogosti »balkanizem« naših pogajalcev so nesoglasja med samimi pogajanci v prisotnosti pogajalcev nasprotne strani (tega je vse več tudi v političnem življenju). Veliko naših ekspertov meni, da si pridobi pomembnost, če se izraža izumetničeno in zapleteno do nerazumljivosti...

Poznamo tudi navade, ko nadrejeni do sogovornikov ne pokažejo znakov

osnovne olike (npr. sogovornik stoji, oni sedijo), ali pa se med dogovarjanjem celo ukvarjajo s stvarmi, ki ne sodijo k temi pogovora (npr. telefonirajo ali prekinjajo pogovor z izhodi itd.). Vrsta znanih in prepogosto opaznih »grehov« je kar velika. Veliko pogajalcev tudi ne razume jezika, niti vsebine. Sicer pa bi opozoril, da nikakor ni slabo, če poleg znanja tujega jezika, v katerem bo tekel razgovor, uporabljamo tudi prevajalca. V tem primeru imamo možnost, da med prevajanjem vprašanij pripravimo odgovor.

Vsako kulturno okolje ima svoje značilnosti, ki jih moramo upoštevati, če želimo biti uspešni. Še posebej moramo biti previdni pri šalah in dovtipih.

Le-ti so običajno razumljivi le določenemu krogu ljudi iz istega kulturnega okolja. Nekomu so smešni, sogovornika pa lahko hudo žalijo.

Ob koncu bi rad poudaril, da s tem razmišljanjem nisem želel posredovati nekakšnih receptov za uspeh pri pogajanjih, temveč spodbuditi tiste sodelavce in ljudi, ki delajo na tem področju, da bodo razmislili o svojih postopkih in ravnanju v vseh sferah

odnosov med ljudmi. Z uporabo objektivnih kriterijev, poštenih meril in s korektnimi postopki bomo spodbudili tudi kreativno razmišljanje in inovativno delovanje sodelavcev in partnerjev v domačem okolju. Z uporabo pritiskov in diktatov pa kaj takega ne bomo dosegli. Kaj pa nam je v današnjem času najbolj potrebno, pa gotovo ni treba ugibati. Čim višje je nekdo na klinu družbene lestvice, ali v kolesih stroja, ki mu pri nas zaenkrat še pravimo združeno delo, več priložnosti ima za pametne dogovore, oziroma za t. im. »pogajalsko moč«. Le-ta pa ni moč našega položaja ali vpliva, temveč izvira iz stopnje njegovega znanja, strokovnosti in poštenosti. In če pozna še moč tišine, moč rizika, moč časa in moč zaupanja v ljudi, in to v pravem času, da na pravi način uporabi pravega človeka, ni več ovir do zasluzenega uspeha.

Kriza nam kaže ostre zobe, zato so zdravi odnosi med ljudmi izredno pomembni. Združeni pri doseganju skupnih ciljev pa bomo lažje obvladovali težave. Pot k temu pa vodi tudi prek vnašanja več kulture v medsebojne odnose.

Jurij Godec

Še o letošnjem letovanju delavcev iz Medvoda

O letošnjih možnostih za letovanje v naših počitniških objektih in o cenah so delavci Medvoda že seznanjeni. Na vprašanje, kje bodo letovali, jih je nekaj odgovorilo, da bodo letošnji dopust prebili kar doma, saj je to najceneje, pa največkrat tudi najbolj udobno. Tisti pa, ki so se odločili za letovanje, pa so povedali:

MILAN STOJANOVIĆ – pomočnik belilca

»V tovarni sva zaposlena oba z ženo, zato tudi lažje dobiva zaželeni termin. Letos bomo letovali v avtokampu Stupice pri Pulju. Cena za najem tovarniške prikolice se mi ne zdi previsoka, vendar pa bo treba pri drugih stvareh malo bolj varčevati. Večkrat smo že letovali v tovarniških kapacitetah in vedno smo bili zadovoljni.«

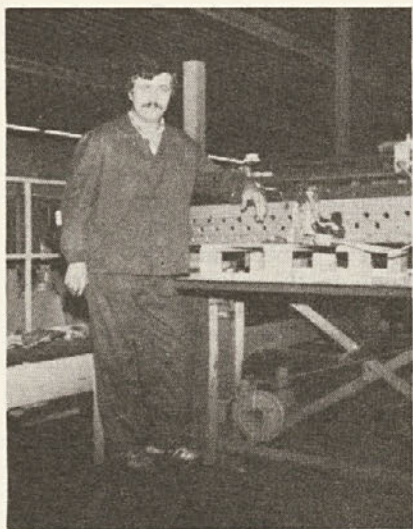
DUŠAN TURK – belilec

»Z družino bom letošnji dopust preživel v avtokampu »Bela uvala«. Letovali bomo v prikolici podjetja, kjer je zaposlena žena. Za desetdnevni na-

jem prikolice pa bomo odšteli 150.000 din, kar je precej več kot najem naše prikolice. Kuhali bomo sami, tako počitnice vseeno ne bodo predrage. Lani smo letovali na Lošinju, hranili pa smo se v celjskem počitniškem domu. Hrana ni bila draga, pa še plačevanje je bilo obročno. Z lanskim dopustom smo bili vsi zelo zadovoljni in upam, da bo tudi letos tako.«

Milan Stojanović – Aero Medvode

Žika Šterjoski – Aero Medvode

ANTON ERŽEN – prebiralac

»Za sedem dni bom šel s prijatelji na morje, na otok Krk v tovarniško prikolico. Kuhali si bomo sami, ali pa se bomo hranili zunaj, bomo pač videli kaj bo ceneje. Izkušenj v letovanju še nimam, saj je to moj prvi dopust odkar delam v tovarni.«

ŽIKA ŠTERJOSKI – vodja preč. rezalca

»Doma sem iz Makedonije, zato grem z družino enkrat letno na obisk in obenem na dopust k ženinim staršem v Krušovo, za kak teden se ustavimo tudi pri moji sestri na Ohridu. Že vožnja za tako dolgo pot je zelo draga, tako, da si še morja ne moremo privoščiti. Na morju še nismo bili in tudi letos ne bomo. Regres za dopust je zelo nizek, tudi osebni dohodki niso visoki, poleg tega sem še bolan in delam samo na dve izmeni in tako zaslužim še manj.«

RUDI TRAMPUŽ – vodja skl. gotovih proizvodov

»Ž ženo greva v avgustu za 10 dni v brunarico v Čatež. Bila sva že dvakrat in nama bolj odgovarja kot morje. Najem brunarice ni pretiran, saj imajo druga podjetja še dražje, sicer pa je v današnjem času tako vse drago. Regres je premajhen, saj si delavci s tem denarjem dopusta ne morejo privoščiti. Na samo brunarico v Čatežu ne bi imel pripomb. Če bomo še dolgo tako lepo skrbeli zanjo, jo bomo lahko še dolgo uporabljali. Nekaj malenkosti pa bi bilo treba tudi pri brunarici še dodati, npr. položiti ploščice pred vhom v brunarico, saj se v primeru dežja vnaša v prostor blato, pa tudi TV bi prav prišla za preganjanje dolgega časa v primeru slabega vremena. Ker je za brunarico v Čatežu veliko zanimanje, mogoče ne bi bilo napak, da kupimo še eno.«

Cveta Robas

Ena od ekonomskih zakonitosti je tudi razvoj organizacije ali kako postati kolektiv inovatorjev

Eden od močnejših argumentov, ki spreminja razmere in odnose med ljudmi, se najprej spozna v njihovi organiziranosti, ko posameznik ali skupina želi ustvarjati za lepši in boljši jutrišnji dan. Ob teh naporih, zlasti pa v sedanjih razmerah, večkrat slišimo očitke ali beremo velike besede, s katerimi »avtorji« krivijo okolje za neizpolnjevanje tržnih in ekonomskih zakonitosti in tudi za obstoječe notranje (organizacijske) probleme. Res je, da so te zakonitosti zelo zapletene (še zlasti, če so administrativno vodene), res pa je tudi, da so prisotne tudi znotraj organizacije, vendar se tega še premalo zavedamo.

Tudi organizacija se razvija po nekih zakonitostih. Ima svoj nastanek, svoj razvoj in svoj konec. Za nas je pomemben razvoj, kajti bati se je treba konca. Zato pa so potrebne ustvarjalne sile, pripravljenost in sposobnost. Še več. Potrebne so pionirske osebnosti (pionirska osebnost – človek, ki utira novo pot npr. v tehniki, znanosti itd. – op. ur.), tudi takšne, ki smo jih spoznali v dobi otroštva, ko smo dali častno besedo, brez razlik, kakšen mora biti pionir v šoli in izven nje.

Seveda je v organizaciji malce drugače. Organizacija, ki doseže vrhunec svojega razvoja, potrebuje ne le pionirje-vodje ampak tudi pionirje-predstavnik iz različnih poklicnih in strokovnih področij, ki delajo v proizvodnji, v oddelkih, sektorjih. In kakšne so te zakonitosti razvoja organizacije?

Novejša empirična teorija podjetij namreč pravi, da rastoče organizacije prehodijo pet razvojnih stopenj. Vsako stopnjo, ki je po hitrosti rasti, starosti ali velikosti organizacije, ali njenih delov različna, nadomesti kriza. V »otroštvu« podjetja imata organizacijska teorija in praksa sekundarno vlogo. Kolikor starejše in večje je podjetje, toliko pomembnejša postajajo organizacijska vprašanja. Nobenemu rastočemu podjetju, organizaciji ali oddelku ni prihranjena ironija usode, da mora prehoditi vse stopnje razvojnega poti. Naj jih naštejemo. Morda bomo spoznali, katero razvojno raven je dosegla naša organizacija, sektor ali oddelek. Lažje si bomo razložili krizo, nasprotja in izhode iz njih.

RAZVOJNE STOPNJE ORGANIZACIJE

1. Rast organizacije po nastanku

Nihče ne more oporekati, da nastanek novega izdelka, postopka, nove proizvodnje, podjetja in s tem nastanek nove organiziranosti, ni rezultat pionirskega dela. Takšna organizacija nekaj časa posluje in se razvija pod vodstvom idejno bogatega, močnega moža, ki uresničuje razvojno politiko in je zato ne potrebuje. Je varčen, prožen, z veliko sposobnostjo improviziranja. Takšen pionir zavrača trdne strukture, ker so pravo nasprotje ustvarjalnosti in inovacijam. Takšno vodenje z vzgledom in sistemom moči, kreativna slučajnost ter neformalno komuniciranje, ne zadoščajo več. Ti pionirji so obrtniško in problemsko naravnane osebe, niso podjetniški tipi, ker jih notranja problematika ne zanima. Zato organizacija zaide v vodstveno krizo.

2. Rast organizacije z neposrednim vodenjem

Recimo, da smo vodstveno krizo odpravili s postavitvijo vodstvene strukture, ki izdela razvojno in poslovno politiko ter postavi smernice za njuno uresničitev. Uvede formalno organizacijsko shemo, opis del in nalog ter organizacijske predpise. S tem se za nekaj časa poveča učinkovitost. Kmalu pa se pokaže, da organizacija postaja večja in tudi drugačna, zato je tudi problematika bolj celovita. Vodje nižjih ravni postajajo vse bolj samostojni, poveča se možnost za razmah, da bi učinkovito delale. Te nove potrebe sprožijo novo krizo, krizo avtonomnosti, saj so vodje nižjih ravni premalo sposobni pri razreševanju zastavljenih nalog.

3. Rast organizacije z delegiranjem

Ustanavljajo se sektorji. Vodstveni sistem je oprt na periodična poročila. Vsi delavci v kolektivu, kakor tudi vodje, se pričnejo obnašati kot vojvode. Zapostavljajo koordinacijo svojega dela, načrtovanja in finančnih potreb, nagnjeni so k pretiranemu podarjanju svoje osebnosti. Vsak ima svoje prepričanje, da vse počne prav, če dobro dela na svojem področju. Kaj počno druge enote, ga pravzaprav ne zanima, oziroma se le spotika ob nje. Nikoli nima časa. Vrh raje delegira svoje bližnje, le-ti pa za kočljive »manj pomembne« zadeve spet svoje. Mali problemi postanejo veliki in obratno. V tem trenutku se čuti potreba po večji motivaciji in udobnosti. Vse to vodi v krizo kontrole. To je mogoče premagati le s koordinacijo.

4. Rast organizacije s koordinacijo (usklajevanjem)

Ustvarja se nov organizacijski sistem za boljši pregled nad razvojem in poslovanjem. Oblikujejo se nove vodstvene in kontrolne metode, nad katerimi vodstveni in zlasti upravni organi prevzemajo odgovornost. Kot decentralizirane enote se oblikujejo strateški deli podjetja. Obdelava podatkov, finance, računovodstvo ali raziskovanje in razvoj ter ostalo so centralizirani. Za ta ukrep se še zlasti odločajo tam, kjer ni dovolj specializiranih strokovnjakov, ali kadar je razvojna usmeritev homogena.

Vzporedno s tem so potrebna nova štabna telesa, ki izdelujejo planske in kontrolne programe. Naložbe niso samo stvar neposrednih spoznanj, temveč »pretehtana projektna naloga«. Postopki postajajo pomembnejši od reševanja problemov in nalog. Oblikujejo se posebni standardi in predpisi. Inovacije niso več možne. Vse to sodi k nastanku vrzeli nezaupanja. Izvajanje, vodenje in upravljanje živijo vsak zase. Nastane kriza premajhnega sodelovanja ali prevelikega rivalstva. Odločitve se skrivajo za frazami, nekatere naloge so privilegij nekaterih, oziroma probleme iz določenega področja strokovnosti rešuje druga strokovnost ob hkratnem zapostavljanju svojega dela. Procesne funkcije niso ustrezno zastopane niti strokovno (realno) usklajene, saj jih iz nastalih razmer niti ne morejo več obvladati. Stopnjuje se sklicevanje na objektivne težave, ki so ta čas res nastale, rojevajo se »primadone«, ki pač uspevajo opraviti svoje tekoče (veliko) delo.

5. Rast organizacije s sodelovanjem

To je stopnja poenostavljanja. Odpravlja se formalizem zaviralnih skupin, sproščajo se ustvarjalne sile, poveča se spontanost in ciljno sodelovanje. Samodisciplinarnost nadomesti formalno kontrolo, prepovedi in zapovedi pa ciljno obnašanje. Da bi razvoj organizacije dosegali hitro in enkratno, se oblikujejo PROJEKTNI PROCESI skozi vse stopnje temeljnega in poslovnega procesa. Centrala (jedro upravljanja) velikodušno podpira področne vodje, vzpostavlja se realen odnos tako do inovativnosti kot do tekočega dela. Organizacija teži k organiziranemu pionirstvu. Formalna in neformalna organizacija sta enaki. Mobilizirano je znanje slehernega delavca na osnovi dejanskih razmer in enotne marketinške zasnove.

KRIZE IN KAKO NAPREJ...

Kriza, v katero zaide organizacija, je (kot smo že omenili) vrhunec vsake

stopnje razvoja. To je stanje organizacije, ko se zgodi preobrat k dobremu ali slabemu ali stagnaciji. Kriza ne sme pripeljati do odhoda delavcev ali jih spreminjati v mirujoči kader, namesto da bi postali pionirji naslednje stopnje razvoja. V psevdostrokovni literaturi vedno znova naletimo na normativno zahtevo, da je treba ob strukturni menjavi v kakršnikoli organizaciji v določenem trenutku, ko je dosegla določeno raven razvoja, zamenjati šefa. Krizni vodje vedo, kako krize obvladati in so nanje pripravljeni z metodami in programi za njihovo odpravo. Ponekod takšni vodje zavestno povzročijo spore, da ustvarijo ozračje protislovnosti, ki je gibalno razvoja, kajti napredek nastane takrat, ko se lomijo nasprotujoča si pojmovanja.

Zgrešeno je mnenje, da v organizacijah vplivajo na zaposlene samo vodilne osebe na najvišji ravni. Naj vodstvo še tako skrbno pripravi in izvaja razne plane in ukrepe, ljudje jih vedno modificirajo po svoje. Zato si ni treba delati utvar: v resnično samoupravnici organizaciji ali družbi je dovolj osnov, da organizacija izkoristi vse, kar je v njej ustvarjalno in inovativno. V ta namen bo le sebi ustvarjala pogoje in neproklamirane možnosti. Kako in zakaj?

Kadarkoli in kjerkoli presojava, pod kakšnimi pogoji so se uresničili nekateri izjemni ustvarjalni učinki, vedno znova ugotavljamo, da le-ti nimajo veliko skupnega s formalno organizacijo. Zato lahko večino kreativnih učinkov mirno pripišemo neformalni organizaciji posameznika ali skupine. Le-te so učinkovite zato, ker so prve seznanjene s problemom, z idejo, z novim proizvodom, ali se srečajo s takšno nalogo, ki jo lahko tudi uspešno rešijo. Takšna delitev organiziranosti je pomembna.

Če ugotavljamo, da daje neformalna (skupinska) organizacija dobre rezultate v primerjavi z ostalimi delavci, ki so ujeti s formalno organizacijo, lahko trdimo, da so ti delavci ujeti z nepopolnimi, kdaj pa kdaj celo z gospodarskim načrtom ali z resolucijsko opredeljenimi nalogami. Formalna organizacija je tista, ki predstavlja podjetje navzven in ki mora kot celota zagotavljati, da OZD velja kot slaba, dobra ali kot zelo dobra (pionirska) organizacija. Zato si bo zastavljala naslednje možne strategije pionirskega dela:

– HOTENO, ORGANIZIRANO PIONIRSTVO, ki je delo več poklicnih skupin in ni igra za individualiste. Značilno je za organizacijo z veliko stopnjo rasti razvoja s profesionalnimi inovacijami in delom.

– SPONTANO, NAKLJUČNO PIONIRSTVO, ki je običajno delo posameznika ali skupine in je prisotno v organizacijah z normalno stopnjo ras-

ti razvoja. Lahko pa se hitro prelevi v – PSEVDOPIONIRSTVO, ki je delo posameznika ali skupine, ki hočejo biti več kot so. Učinke in delovanja poskušajo uveljaviti kot pionirske rešitve, igrajo podvige, vendar so le posnemovalci. Te organizacije čez določen čas stagnirajo ali nazadujejo.

Organizacija, ki se hoče trajno zapisati k pionirjem, ki hoče biti inovacijska organizacija, torej ne zadošča več, če je v njej le nekdo motiviran in obsejen z idejo. V razviti organizaciji (dobra organizacija še ni pionirska organizacija) so pozorni na obstoječe zmogljivosti, brez razlik, kajti različni načini miselnosti in ravnanja ljudi, ki imajo različno usposobljenost po vsebini, so pomemben vir pionirskih dejanj. Vnaprejšnje izključevanje ali skrb za razvoj in lasten razvoj sta skrajni možnosti, med katerimi se giblje intenzivnost ustvarjalnega delovanja. Zato je potrebna razumna in hkrati organizirana sprostitev USTVARJALNEGA SODELOVANJA. Pri tem pa je vredno omeniti, da obstajajo različni formalni in neformalni komunikacijski sistemi. Lahko so vredni več kot vsaka druga motivacija, le če so objektivni in strokovni. To je odvisno tudi od vrednot.

Možnosti organiziranega ustvarjalnega delovanja so brezmejne. Po svoje jih lahko prikažemo tudi na ta način: (glej skico na 10. strani)

Pa vendarle: Napak je, če kdo meni, da je cilj (motiv) ustvarjalnosti in pionirskega delovanja dosežen ali povečan dohodek. Dohodek je bil in bo vedno posledica ustvarjalnega sodelovanja. Tudi takrat, ko je nekdo prežet z delovnim zanosom, ali ko se nekdo zaplete z novim problemom, ki ga vrine kakšen nov izdelek, nov postopek, drug način razmišljanja, ki uvaža novosti na stari opremi in obratno. Ustvarjalnost vsekakor zahteva več prizadevanj kot normalno tekoče delo, čeprav tudi zanj delavec potrebuje veliko mero psihološke vključenosti in odrekanja. To še posebej velja za dnevno obdelavo in izdelavo grafičnih in kemičnih procesov, saj se tehnološki proces tekočega poslovanja in dela precej razlikuje od tehnološkega procesa kreativnega oz. ustvarjalnega dela. Obstajajo pa tudi takšni tehnološki procesi ustvarjalnega dela, ki ne prenesajo formalnih struktur. Preveč so različni, da bi jih vokvirili s formalno organizacijo in z organizacijskimi predpisi zaradi posebnosti ali po vsebini različnih nalog. Z njimi se srečuje bolj ali manj, posredno ali neposredno, sleherni delavec poleg opravljanja svojega tekočega dela. Tem nalogam so identično prilagojeni tudi nameni in načini reševanja. In prav tu obstaja nevarnost, da

ORGANIZACIJA INOVATORJEV

FORMALNA ORGANIZACIJA

- samoupravni organi
- vodstvo in vodilni delavci
- vsi ostali delavci tekočega poslovnega oz. proizvodnega procesa

NEFORMALNA ORGANIZACIJA kot združbe

- samoupravne skupine
- svetovalne skupine (npr. skupine iz strokovnih področij)
- posebne delovne skupine (npr. delovni teami)
- družbenopolitične skupine (sindikat, ZK...)
- sveti (projektni, delavski, razvojni...)
- krožki kakovosti
- druge združbe (tovariške, športne...)
- društva (DIATI, DIT...)
- vodje (oddelkov, služb, obratov, sektorjev...)
- posameznik.

posebni cilji ostanejo res posebni, ločeni od organizacijskih ciljev. Zato lahko ustvarjalni proces uokvirimo le s klimo in z ustreznimi vrednotami in to ne takšnimi, da bi se ambiciozni posameznik predstavljal, koliko neumnejši je od drugih, da ne bi porušil hrbišča, da bi se izognil znakom odpora do formalne ali neformalne organizacije oziroma njihovih (pod)ciljev. Zagotovo bo učinkovitost množičnega ustvarjalnega delovanja večja, če bodo projekti in naloge pomembnejši in dostopni delavcu tako, da lahko stori vse, za kar je usposobljen in dol-

žan. Tedaj ne bi govorili, da je vzrok za razvojno zaostajanje gospodarstva pomanjkanje ustreznih nalog in 43 % izkoriščenost zmogljivosti. Ne bi bilo tudi dileme, kadar se izkaže iniciativa, pa naj gre za službeno dolžnost ali ne, zasluži posebno priznanje.

Kako hitro podaljšujemo življenjsko krivuljo organizacije oz. njenih delov je odvisno tudi od področij inoviranja. Za primer lahko vzamemo eno od uspešnih organizacij, ki se je odločila za inoviranje na naslednjih, po pomembnosti razporejenih področjih:

Vrste sodelovanja	Naloge organizacije	Deleži prispevkov k razvoju organizacije
Organizirano, naključno in psevdopionirstvo	Strateško predvidevanje in raziskovanje	70 %
	Biti operativno (razvojno) prisoten v procesu od jutra do večera	20 %
	Če organizacija hitro reagira na motnje poslovanja in dela	10 %

KAKO PA JE V NAŠI DO?

Naša DO je proizvodna organizacija, ki je zelo odvisna od udarnih, novih proizvodno-prodajnih programov. Vemo, da je Aero dosegel določeno stopnjo razvoja, ki se ga nihče ne more sramovati. Nasprotno! Spadamo med tako imenovane dobro stoječe organizacije, ki niso v stiski ali slepi ulici. Potrebujemo pa organizirano pionirsko delo, delo slehernega, tudi v sedanjih proizvodno-prodajnih usmeritvi. Pa vendarle lahko uporabljamo, do neke mere sicer, svoje znanje in iz-

kušnje ter nedorečenost v tehnološki in organizacijski strukturi, vendar je reševanje tekočih problemov le korak, včasih daljši, včasih krajši, k izboljšanju inovativnosti in poslovnosti organizacije. Zakaj bi ne bili še boljši?

Torej, ne moremo govoriti samo o okolju in gospodarski krizi. Govorimo lahko tudi o krizi miselnosti o inventivno-razvojni dejavnosti v širšem pomenu, ki sicer daje dragocen prispevek razvojnemu prizadevanjem organizacije, vendar samo od nje povsem novih proizvodno-prodajnih programov ne moremo kar tako pričakovati.

To pa lahko doseže le razvita pionirska organizacija. To smo mi vsi.

Okolju pa lahko zamerimo, ker smo del njega in se mu moramo stalno prilagajati. Tudi zaradi financ. Z realizacijo dobrih programov pa nam (tržno) okolje še lep čas ne bo prišlo do živga.

Pripravil:
Emil Pukmeister

Letošnja Aerovala sejemska dejavnost

V prvi polovici letošnjega leta se je naša delovna organizacija udeležila tudi nekaj sejmov v tujini. Sodelovali smo na Cebitu, svetovnem sejmu informatike, na leipziškem spomladanskem sejmu, na Sicobu, sejmu, ki ga imenujejo tudi mini Cebit, in na Bükami, sejmu v Carigradu.

Industrijski sejem v Hannoveru je vključeval tudi informatiko, zaradi njenega vse večjega razvoja pa so organizirali samostojni sejem informatike CEBIT, ki je kot tak organiziran že tretje leto. Na Cebitu se predstavlja celotna svetovna poslovna konkurenca s področja izgradnje in proizvodnje informacijskih sistemov. Aero se je na tem sejmu predstavil z lastnim razstavnim sistemom in na njem samostojno vodimo vso organizacijo. Že šesto leto ne nastopamo v sklopu Jugoslav Publica, temveč nastopamo samostojno, pod svojo poslovno znamko, ali pa prek zastopnika. Princip Aera je, da se ne udeležuje jugoslovanskih skupnih razstav, ker so politične in pod nivojem, ki ga zahteva svetovna konkurenca. Na Cebitu smo sodelovali zato, ker je bil sejem komercialen in smo lahko predstavili naše izdelke. Na sejmu so sodelovali vsi svetovni proizvajalci s področja informatike, tako da je to sodelovanje Aero zelo koristilo tudi z razvojnega vidika. In nenazadnje je pomemben tudi propagandni vidik, saj smo se predstavili mednarodni javnosti z majhnimi vlaganji. Stroški sodelovanja na Cebitu so naslednji: 48.277 DEM in 16.950.428 dinarjev. Na sejmu smo imeli 90 m² razstavnega pro-

stora, predstavili pa smo se s celotnim proizvodnim programom, s poudarkom na pisalnih trakovih – kasetni program.

Na naslednjem sejmu se bomo predstavili tudi s ponudbo. Na sejmišnih svetovnega nivoja si z uspešno predstavitevjo ustvarjamo image v poslovnem svetu. Izboljšati moramo svojo ponudbo, saj se še vedno ne predstavljamo s takšno ponudbo, kot bi se lahko. Vanjo bomo morali vključiti še termo papir in več pisalnih trakov.

SICOB je sejem, ki ga organizirajo v Parizu in mnogi ga imenujejo mini Ce-bit. Na sejmu strnjeno predstavljajo

BÜKOMA je turški sejem, ki ga lahko primerjamo z našim sejmom Interburo, le da je na tem sejmu več mednarodne ponudbe. Na tem sejmu smo se predstavili prek zastopnika INTERFER iz Carigrada; predstavili smo ves proizvodni program in imeli smo 36 m² razstavnih površin. Značilnost sejma je ta, da je bil zelo dobro organiziran in v relativno kratkem času so naredili analizo komercialnega obiska. Odziv na našo ponudbo je bil zelo velik in naše razstavne površine so uvrstili med pet najbolj uspešnih.

20.000 DEM deviznih stroškov je plačal naš zastopnik Interfer, 10.085.055 dinarjev pa naša delovna organizacija.

Leipziger Messe
Information
aktuell
1
Sonntag, 12. März 1988

vse, kar je najnovejše in najaktualnejše na področju informatike.

Na sejmu smo sodelovali prek zastopnika in smo imeli 36 m² razstavnih površin. Predstavili pa smo AC papir, telex, pisalne trakove in računalniški papir. Za ta sejem smo imeli 53.430 francoskih frankov in 17.036.857 dinarjev stroškov.

BüKoMa '88
12. İstanbul Uluslararası Büro Donanımı, Komputer, Komünikasyon ve Elektronik Matbuat Makinaları Fuarı

Na leipziškem spomladanskem sejmu smo se predstavili na 38 m² razstavnih površin s celotnim proizvodnim programom. To je vzhodnoevropski sejem informatike in s sodelovanjem se predstavljamo Vzhodni Evropi, opravičujemo kooperacijo z Robotronom, na sejmu pa je tudi mnogo predstavnikov iz Zahodne Evrope, predvsem iz Skandinavije in dežel Beneluxa. Na tem sejmu smo imeli 3312 klirinških dolarjev in 1.409.294 dinarjev stroškov.

Jasna Rode

Računalniško podprto spremljanje kakovosti papirjev

(Nadaljevanje iz 5. številke)

2. del

Obravnava on-line spremljanja kakovosti na papirnem in premaznem stroju

Spremljanje kakovosti

Vse bolj zahtevne tehnologije predelave papirja silijo papirničarje v posodobitev proizvodnje papirja in učinkovito spremljanje njegove proizvodnje. Zato smo se odločili za:

- spremljanje procesa s procesnim računalnikom
- spremljanje kakovosti papirja z osebnim računalnikom

»On-line« spremljanje kakovosti

Sodobne zasnove regulacije oz. kontrole kakovosti izdelanega papirja izhajajo iz možnosti, ki jih ponujajo sodobni on-line merilni sistemi. Razlikujemo meritve in regulacijo v prečni smeri papirnega traku (profil papirja) in v vzdolžni smeri (homogenost). Profil je bilo do nedavnega mogoče le meriti, v zadnjem času pa so v svetu razvili vrsto sistemov (aktuatorjev), ki omogočajo tudi regulacijo.

Procesni računalnik meri in regulira parametre kot so: gramatura, vlaga, pepel, debelina, belina, opaciteta, gladkost, nanos, premazne mase itd., Katere od navedenih regulacij imajo v posamezni papirnici, pa je odvisno od njihovi potreb in zmožnosti.

Navkljub številnim naštetim možnostim pa prevladuje le pet meritev oz. regulacij v VZDOLŽNI SMERI. To so:

- gramatura
- vlaga
- pepel
- debelina
- gramatura nanosa premaza.

Gramatura

Regulacija gramature poteka prek glavnega snovnega ventila (ventil za gostoto snova).

Vlaga

Aktuator za regulacijo vlage je ventil parnega tlaka predsušilne oz. naknadne sušilne skupine.

Pepel

Regulacija pepela poteka prek regulacije doziranja polnila.

BüKoma 1988 – İstanbul

Debelina

V vzdolžni smeri ni problematična in je določena z enakomernostjo gramature in vlage.

Gramatura nanosa premaza

Obstoja več metod, najpogosteje uporabljena pa je na osnovi razlike gramatur po in pred premazovanjem, ob upoštevanju odgovarjajočih vlag papirjev. Uporablja se tudi metoda računanja nanosa iz pepelov izmerjenih po in pred premazovanjem in druge metode.

Regulacija kakovosti papirja v PREČNI SMERI pa obsega največkrat regulacije:

- gramature
- vlage
- debeline
- nanosa premaza.

Gramatura

Gramaturo je mogoče regulirati v prečni smeri s spremembami nastavitve vreten zgornje ustnice iztoka natančne omare.

Vlaga

Za korekcijo vlage v prečni smeri obstoja več metod:

- regulacija odvodnjavanja v prečni smeri s spremembo temperature papirne snovi v prečni smeri
- na enak način kot zgoraj v odseku mokrih stiskalnic
- s sekcijskim vpihavanjem suhega zraka v prečni smeri v sušilni skupini
- s sekcijskim vlaženjem papirnega traku
- z lokalnim elektromagnetnim vzbujanjem višje temperature na površini sušilnih valjev.

Debelina

Profil debeline je rezultat profila vlage in gramature; popravljati oz. regulirati ga je mogoče s sekcijskim vpihavanjem hladnega zraka na gladilne valje strojnega gladilnika ali s sekcijskim spreminjanjem tlaka v enem od valjev gladilnika.

Gramatura nanosa premaza

Regulira se podobno kot profil gramature.

Poleg navedenih regulacijskih sistemov, ki prispevajo k izboljšanju kakovosti in posredno vplivajo na gospodarnost proizvodnje, pa so se uveljavili tudi regulacijski sistemi, ki jim lahko predpisujemo le gospodarske učinke. To so:

- program optimizacije hitrosti. Na podlagi nastavljenih limitnih vrednosti za pomemben - kritičen parameter na PS (kapaciteta sušenja, pretok goste snovi, hitrost stroja) procesni računalnik nastavi stroj na največjo možno hitrost,

- program za avtomatsko spremembo hitrosti. S tem programom je možno spremeniti hitrost stroja tako, da se vsi najvažnejši parametri spremenijo tako, da se kakovost papirja ne spremeni,

- program za avtomatsko nastavljanje razmerja natak/sito,
- regulacija mletja celuloz v pripravi papirne snovi,
- itd.

Računalnik statistično obdeluje meritve in jih prikaže pri vsakem tamburju kot srednjo vrednost in dvojno standardno deviacijo. Posameznih meritev računalnik za cel delovni nalog običajno ne shranjuje.

Zato kasnejše statistične obdelave podatkov s procesnega računalnika niso možne, v kolikor le-ta ni povezan z drugim računalnikom, ki zbira meritve, jih shranjuje in obdeluje po želji porabnika oz. zmožnosti računalnika in uporabljenega programa.

Tako kot na papirnem stroju, uvažajo sodobne zasnovne regulacije oz. spremljanja kakovosti z računalniško podprtim sistemom tudi na premaz-

nem stroju. Osnovno vodilo kakovosti je, da mora biti proces v celi proizvodni verigi prilagojen končni željeni kakovosti, vlaganje samo v del proizvodnje pa zelo malo prispeva h končni kakovosti. Ker so premazni stroji običajno postavljeni v papirnici, ali v isti delovni organizaciji, istočasno z obnovitvijo proizvodnje papirja tečejo tudi obnovitvena dela na premaznem stroju.

Procesni računalnik z merilnimi glavami na premaznem stroju lahko meri vse parametre, ki se merijo na papirnem stroju, kot so: gramatura, gramatura premaza, vlaga, debelina, belina, opaciteta, gladkost, sijaj, luknje itd., običajno pa se regulirata le gramatura premaza in vlaga.

Literatura

1. Prospekti tovarne Accuray Corp. Ohio ZDA

2. B. Tavčar, Delovanje računalniško vodene regulacije na papirnem stroju (Poročilo za IJS, 1985).

Vladimir Drev
(Nadaljevanje v 7. številki)

IZ DELOVANJA KLUBA OZN!

Sport AID 1988 – 11. september

TEK PROTI ČASU (THE RACE AGAINST TIME)

Leta 1986 je skoraj 20 milijonov ljudi v devetinosemdesetih državah teklo v TEKU PROTI ČASU, svetovni akciji SPORT AID, katere namen je bila pomoč Afriki.

V tej akciji so vključene že 103 države od Avstralije, Velike Britanije, Kitajske, Hong Konga, Haitija, Poljske in Madžarske do Pakistana, Združenih arabskih emiratov, Irske, Finske, Gambije in Jugoslavije.

Letošnja akcija SPORT AID '88 se ne osredotoča samo na afriško celino, temveč na vse otroke sveta, ki potrebujejo pomoč. Kar smo nekoč združeni storili za Afriko, bomo sedaj poskušali storiti tudi za druge celine. Število petnajst milijonov otrok, ki vsako leto umre zaradi revščine, lakote in bolezni - 280.000 na teden - to še zdaleč ni zanemarljivo.

Moto letošnje akcije je »LAHKO VPLIVAMO NA SVET, V KATEREM ŽIVIMO. SPREMENIMO GA!« (Bob Geldof).

V SPORT AID '88 se bodo skozi vse leto vključevale razne športne prireditve po vsem svetu, višek pa bo seka-
kakor TEK PROTI ČASU, 11. SEPTEMBRA 1988 ob 16.00 uri, ko bodo milijoni po vsem svetu stekli za spremenjeni svet. Med njimi bo tudi Kranj.

Natanko ob 16.00 uri po našem času bosta po dva otroka iz vsake izmed sodelujočih držav in ozemelj pri-
tekla skozi ulice New Yorka pred palačo Združenih narodov in prižgani ogenj bo znamenje za start teka. Sate-
liti bodo prenašali tek iz triindvajsetih izbranih mest po vsem svetu. Vsak udeleženec bo dobil svojo »svetovno številko«, možen pa bo tudi nakup majic »I CHANGED THE WORLD«. Ob tem pa bo ustanovljen poseben sklad, kamor se bodo stekala sredstva sponzorjev in prispevki posameznikov.

Dve uri po zaključku teka pa se bo pričel prenos »Prvega svetovnega karnevala«, ki bo povezoval vse kontinente. Kamere se bodo štiri ure pomikale od prizorišča do prizorišča in za-
dnjih dvajset minut sinhronizirano prenašale veliki finale iz vseh celin.

SPORT AID namerava spremeniti svet. Skrito trpljenje se po svetu nadaljuje - in potreba po reševanju življenj je prav tako nujna kot kdajkoli.

11. septembra 1988 bo svet eno.
VABIMO VAS, DA SE TEKA UDELEŽITE TUDI VI!

Anita Žoher

NEZNOSNA LAHKOST BIVANJA, PISANJA, MIŠLENJA IN GOVORJENJA!

Kaj ločuje »drugačne« ljudi od ostalih? Mislite, da je to uporabljanje možganov, nekaj srčnosti, iskrenosti in veliko poguma? Danes vsi veliko govorimo, mislimo, še pogosteje se razburjamo, jemljejo nam človeško dostojanstvo, pravice in svoboščine. Ampak vsak deluje tako politično, družbeno zavzeto in osveščeno le sam zase, v tišini doma, ali pa v gneči delovnih organizacij in v trušču gostiln. Na sestankih in tribunah pa večina molči. Strah? Nezaupanje? Neznanje? Premalo informacij?

Kako to, da ne upamo povedati tega, kar mislimo na sestankih, javno in se za besede tudi potegovati?

Slovenci smo se odločili napraviti korak dalje, čeprav je majhen! Vse več je peticij, odprtih pisem, zbiranja podpisov, zborovanj, besednih srečanj in zahtev. Na žalost so jih spodbudili prav tragični dogodki in še reakcije se niso pojavile povsod. Pa vendar še neke živijo ljudje, ki jim ni vseeno in to tudi vsem povedo! Mi pa vešči svojih navad in majhnosti kritiziramo tiste, ki si je kaj upal in prestopil Rubikon naše politične zaostalosti!

Aleš Žerovnik, samostojni planer v Posebni finančni službi, je že nekajkrat razburkal gladino Aerovega javnega mnenja in to s svojimi članki! V Našem Aeru ali v Informacijah podobni prispevki še pred kratkim niso bili pogost pojav. Z njimi pa poskušamo spodbuditi Aerovce, da se nam oglasijo in da bi prestopili korak izven Aerovega plota.

Ob tem pa ne bomo pozabili na metlo v lastnem dvorišču. Aleš Žerovnik se predstavlja s svojimi članki, na vse pa v njih le ne odgovarja, in zato je tu pred teboj, bralec, tale intervju!

RAZGLED

Na zadnji seji časopisnega sveta so predlagali, da bi te morali predstaviti v Našem Aeru, ker ljudi zanima, kakšen je človek, ki piše »drugačne« članke v tovarniško glasilo. Misliš, da si postal svojevrstna Aerova medijska zvezda?

To je zelo bleščeče priznanje in posega že v samo veselje. Prej se počutim kot nekakšna črna luknja, nimam pa nič proti, če vanjo posije kakšna ljubka zvezdica.

Kakšna je tvoja vizija dobrega glasila združenega dela?

Ne mislim, da bi bilo potrebno napraviti kakšen poseben kalup za časopise v združenem delu. Tudi bralci v združenem delu so zelo heterogena skupina in jih zanima sto stvari. Seveda mora takšen časopis informirati zaposlene o vseh pomembnih dogodkih in odločitvah, ki so bistvene za poslovanje DO. Preostale strani pa naj bodo na voljo iznajdljivosti tistih, ki jih oblikujejo: od stripa do romana v nadaljevanjih, od oglasov do gospodarskih in političnih komentarjev, izključeni niso niti »štosi«, križanke in avanturisti.

Zakaj se ljudje bojijo množičnih medijev, ki pokrivajo ožje sredine, na primer delovno organizacijo?

Ne vem, ali se jih bojijo, vem pa, da jih mnogi podcenjujejo. Z dobrim tovarniškim glasilom lahko to mnenje spremenimo. Sicer pa so nekateri ljudje bolj boječi, drugi pa manj.

Kakšen je zate dober časopis?

Rad berem dobre časopise in dober je tisti, ki ga rad preberem.

Kako bi posodobil obveščanje v Aeru? Tudi kadrovske?

Obveščanje v Aeru se mi ne zdi slabo, če se primerjamo z drugimi delovnimi organizacijami. Kolikor stvari poznam, bi bili nujno potrebni nekateri tehnični pripomočki, na primer pošten magnetofon, video kamera in če ne bi bili tako lokacijsko razkropljeni,

bi bil zelo navdušen nad interno radijsko postajo. Sicer pa bi bilo zelo dobro, če bi se lahko kadrovske okrepili: Jasna Rode, Dragica Korade in Bojana Leskovar – to bi bila moja trojka.

Zakaj te novinarstvo zanima?

Posebej o tem res nisem razmišljal, toda zdi se mi zelo zanimiv in zanimičen poklic, ki daje možnosti zelo širokega spoznanja. Poleg tega daje priložnost, da človek lažje izrazi svoj odnos do nečesa, seveda v primeru, da se to ne dogaja v sistemu marionet, čeprav tudi to daje svoj izziv. Težji so pogoji, večji je izziv.

Koga bi morali še predstaviti v Našem Aeru?

Po moje, vseeno koga. Menim, da bi vsak lahko povedal veliko zanimivega. Predlagam ti, da v vsaki številki predstaviš nekoga, ne da bi to moral biti »nekdo«. Če pa že vztrajaš, glasujem za Huga Ograjenška, on pa naj izbere naslednjega in tako naprej.

Ali misliš, da se Aerovi viri informacij oziroma poslovodne strukture sploh zavedajo, da je novinar Aeru potreben in da morajo posredovati informacije?

Mislim, da se tega še zdaleč ne zavedajo, sicer bi ti že zdavnaj uredili en dober telefon z zunanjo linijo ter ti poskrbeli za boljše delovne pogoje. Menim, da še vedno preveč upajo v to, da bodo imeli z novinarjem priročno delovno orodje, ne zavedajo pa se odgovornosti do tega poklica. Veliko bodo storili že, če bodo omogočili odprtost virov informacij in zagotovili pogoje za nemoteno samostojno delo.

Kaj bi novinar v Aeru potreboval?

Novinar v Aeru, po moje, potrebuje predvsem sodelavce v pravem pomenu besede. Imam idejo, da bi se formiralo uredništvo: sestavljalo bi ga več ljudi, ki bi pokrivali različna področja. Verjamem, da jih ne bi bilo težko najti. Mislim, da bi tako novinarju prihranili nekaj dela, s tem pa bi lahko tudi izboljšali kakovost dela.

Kaj misliš o govoricah in kaj jih po tvojem povzroča?

Govorice so zelo resna stvar! Misliš govorice na splošno? Z njimi se ponavadi ukvarja psihologija, gotovo pa je vzrokov za njihovo pojavljanje precej. Na primer: pomanjkanje pravih informacij, dolgčas, ki ga je potrebno popestriti, nevoščljivost... Sicer pa, ali že veš, da Aleš spi s tisto krasno punco iz tretjega nadstropja?

Janez, kranjski Janez...

Kako gledaš na uradne DPO, posebno za ZK?

Nimam posebno lepega mnenja o tem, ker nisem prijatelj formalizma in različnih kvazi enotnosti, pa tudi pri verouku nisem bil najboljši učenec.

Zanima me, kaj meniš o delu ZSMS?

ZSMS se še kolikor toliko poskuša iztrgati iz krempljev filozofije stolčkanja. Žal ji pri tem kar naprej hodijo po prstih, pa tudi sama mladina (Mladina je v redu!) ni tisto, kar bi morali biti. Velika zasluga ZSMS je pri vključevanju javnosti in javnega mnenja v politično sfero.

Si član komisije za družbeno-ekonomske odnose pri OK ZSMS Celje. Kaj meniš o zadnji seji v Ljubljani, kateri si tudi prisostvoval?

Seje so še vedno le seje, pa vendar je v tej komisiji čutiti precejšnjo zagrizenost in pripravljenost za aktivno sodelovanje v izgrajevanju novih družbeno-ekonomskih odnosov na ruševinah sedanje gospodarske polomije.

Kaj meniš o praznovanju na Dan mladosti in o štafeti?

O tem ni več kaj povedati. S tem je menda za vselej konec.

VDSSS imamo aktiv ZSMS. Mnogo je nejasnosti okoli dela aktiva, prosim te, da malo predstaviš naše aktivnosti!

POSLUŠATI, SLIŠATI IN OBRNITI SE K NEKOMU

»Temeljni vzgib dialoga je obrnitev k nekom. To je sicer navidez nekaj vsakdanjega in nepomembnega: če človek nekoga pogleda, ogovori, se ravno obrne k njemu, po naravi telesno, pa tudi kolikor je potrebno, z dušo, ko usmeri nanj pozornost. A kaj od vsega tega je bitno dejanje, z vsem bitjem storjeno?

Se pravi tako, da prav ta oseba izstopi iz neoprijemljivosti obstajanja in postane navzoča; in svel v našem zaznavanju zdaj ni več puhlo urošstvo točk, od katerih pa eni izkazujejo trenutno pozornost, temveč brezmejno valovanje okoli majhnega, svetlo obkroženega nosilnega jezua – brezmejno, a prav po njem omejeno, četudi ne ravno obkroženo, pa vendar v svoji sredi končno, upodobljeno, lastne puhlosti rešeno!¹

¹ Martin Mardohej Buber, Princip dialoga; Manca Košir Nastanki za teorijo novinarskih vrst str. 44.

Aktiv je nastal kot potreba po nemčem drugačnem, kar naj ne bi bilo podvrženo prirejanju smešnih iger in organiziranju razstav ročnih del. Enostavno: aktiv naj bi se organiziral tam, kjer čuti potrebo. Pobuda lahko pride od koderkoli, aktiv pa naj bi deloval kolikor toliko neformalno. Prednost aktiva je v tem, da se ne čuti odgovornega nikakršni, žal pri nas, imaginarni bazi. Lahko pa se mu pridruži vsak, ki ima kakšen interes.

Bomo lahko kaj naredili?

Ne pričakujem posebnih rezultatov in s tem nisem obremenjen. Menim, da imamo večje možnosti predvsem pri formiranju svojih stališč v procesu funkcioniranja DO. Morda bo kdaj upoštevan tudi naš glas, naša pobuda.

Kakšno je tvoje mnenje o samoupravljanju v Aeru?

Ah... menda so samoupravljanje še najboljše razvili v nekaterih švedskih podjetjih. Tako se govori. Nam žal še zdaleč ni šlo tako dobro od rok. Tisti, ki nam je samoupravljanje dal, nam ga je vzel. Toda to ni katastrofa. Če bi nam uspelo vzpostaviti vsaj primerno civilno družbo skupaj s pravno državo, bi bilo to že kar precej.

Kaj bi naredil, da bi bili sestanki krajši?

To vprašanje mi je delalo največ preglavic. To trajanje sestankov v neskončnost je včasih res prava groza. Nekateri delovni dogovori so nujni. Ostalo pa bi morali enostavno ukiniti. Toda, saj veš, tudi to je del naše tradicije in pridobitev naše revolucije se ne sme kar tako rušiti!

Ker si po izobrazbi ekonomist, nam povej, kaj bo z ukrepi ZIS?

Ti me prosiš za nekakšno prognozo, namesto tega pa ti povem, kar menijo na ekonomskih inštitutih v Mariboru in Ljubljani... Predvsem trdijo to, da bo do konca leta inflacija med 130 do 150 odstotki, kar bi pomenilo, da ZIS tudi na tem popravnem izpitu ne bo uspel.

Kaj bi naredil, če bi bil predsednik predsedstva SR Slovenije?

Kot pravi gentleman, bi ravno tako kot v avtobusu, odstopil mesto ženski... po možnosti z dvema priimkoma!

Kaj bi naredil, če bi bil predsednik ZIS?

Kdo ve, mogoče bi si tudi jaz poskusil zgraditi kakšno vilo, po možnosti v Portorožu, potem pa čimprej v »penzijo«. Sicer pa menim, da bi bil najboljši slovenski kandidat za to funkcijo tovariš Tomaž Ertl, ki odlično pozna in obvladuje metode dela.

Področje financ je tvoje delovno področje. Kako ravnamo z njimi v Aeru?

Ja, poslovne finance so res moje ožje področje in moram reči, da v Aeru na tem področju v zadnjem času zelo garamo.

Finančna situacija v Jugoslaviji je anarhična in s čim bolj strokovnim delom si poskušamo zagotoviti nekakšno stabilnost financiranja. Srečo imamo, da nas vodi Romana Perlič, ki ima na tem področju veliko izkušenj. Ostali pa ji pri tem pomagamo po svojih močeh.

Si »duša« finančnega odbora. Ali si zadovoljen z njegovim delom?

Nisem nobena duša (vsaj finančnega odbora ne), imam pa na sejah svojo stalno artistično točko: finančno planiranje. Finančni odbor se nekako počasi rešuje rdečk in ostalih otroških bolezni in si pridobiva svojo vlogo. Predvsem je njegova naloga, da vzgaja finančno miselnost in to ne le med finančniki, temveč tudi med nosilci ostalih poslovnih funkcij. Finančnih posledic se morajo zavedati tudi v proizvodnji, nabavi, prodaji, saj se v končni fazi to vsem pozna v žepu.

Pri delu uporabljaš tudi računalnik – na katerih področjih?

Osební računalnik uporabljam pri finančnem planiranju, torej pri moji temeljni delovni nalogi, sicer pa vodimo tudi evidenco kreditov, obresti itd.

Kaj bi trenutno v Aeru najbolj potrebovali?

Razen primerne delovnega prostora zate, bi potrebovali še en nov proizvodni program, takšen, če se izrazim izrazito podjetniško in kapitalistično, z visoko profitno mero. To je

Mini, mini...

celo nujnost, toda zaenkrat kaj takšnega ni na vidiku. Žalostno.

Znamo v Aeru pridobiti mlade strokovnjake?

Ja, kakšnega že znamo pridobiti, vendar nam pri tem tudi šolski sistem ne gre preveč na roko. Tako bi seveda morali pri oblikovanju pravega strokovnjaka tudi sami kaj več storiti.

In jih potem ohraniti?

Tega pa ne znamo ali nočemo. Ljudje nam odhajajo, mi pa mirno gledamo, ne da bi poskušali najti z našim delavcem skupni interes. Še vedno mi je žal za Silvo Zapušek, simpatično deklico, rojeno v znamenju strelca!

Kako je danes biti mlad? Pa včeraj in jutri?

Ja, biti mlad je bilo, je in bo vedno lepo! Vsaj tako na splošno rečeno, vendar pa je dandanes, kar malo preveč problemov za mladega človeka: zaposlitev, stanovanje, družina, država, družba ...

Kaj misliš o zadnjih dogodkih v Sloveniji?

Bora Đorđević: »Od Vardara do Triglava veliko se sranje odigralo!«

VPOGLED

Kako bi se ti sam predstavil?

Aleš Žerovnik se skuša predstaviti s svojim pisanjem v Našem Aeru. Ostale informacije dajem osebno!

Katere časopise bereš redno?

Delo, Mladina, Teleks, Danas, Naša žena, Rilindija, La Bamba, izogibam pa se Sportskih novosti in Burde.

Kaj trenutno bereš?

Trenutno berem knjigo Sinclaira Lewisa: To se pri nas ne more zgoditi in Mance Košir: Nastavki za teorijo novinarskih vrst.

Ali zjutraj lahko vstajaš?

Neumno vprašanje! Zjutraj moram vstati, zbudim pa se v avtu ob radiu, ali celo kasneje v pisarni.

Kaj počenjaš popoldne?

Berem, pišem, hodim k prijateljem, lenarim, večkrat počenjam neumnost, včasih pa tudi kaj lepega.

Ti je Celje všeč? Ali bi v njem kaj spremenil?

Celje ima kar nekaj dobrih točk: reka, grad, jezero. Manjka pa mu predvsem kulturnega in nočnega življenja. Večkrat me moti tudi malomeščanska ozkost ljudi, ki ne razumejo sočloveka.

Kaj si želel študirati?

To pa res ni težko vprašanje. Nihal sem med ekonomijo in novinarstvom. Prvo sem uresničil, drugo me še vedno izziva.

Misliš, da dobro živiš?

Živim preveč dobro. Čutim, da me to celo ovira pri mislih na prihodnost.

Ali delo osvobaja?

Rastko Močnik in Tomaž Mastnak bi na to vprašanje lepo odgovorila. Po mojem tudi ni preveč pomembno gojiti kult osvobajajočega dela. Prav tako ima lenoba svoj smisel.

Imaš debelo kožo?

Kolikor se poznam, nimam preveč debele kože. Toda sčasoma se bo menda odebelila in utrdila.

Si zaljubljen?

Stresla je lase čez ramo, stekla, skrila se za smreko, vrgla mi poredno preko vej poljub je in ciklamo. (I. Minatti: Prebujenje)

Verjameš v horoskop?

Popolnoma.

Si pacifist?

To je kalup, vendar podpiram mirno gibanje.

Kje živiš? Je stanovanje le del tvojih sanj?

Naslov za oboževalke je Grčarjeva 15. Svojega stanovanja pa še nimam. Upam, da to niso le sanje.

Kam bi želel odpotovati?

Na morje. Vem za lukso, kjer se počutim kot doma.

Misliš, da se da vsakega človeka podkupiti?

Ne, so ljudje, ki se ne prodajo.

Ti je kdaj dolgčas?

Ja.

Ti je Ljubljana všeč?

Všeč mi je stara Ljubljana, všeč mi je tudi zato, ker je več možnosti za kulturno preživetje prostega časa.

Ali obleka naredi človeka?

Ne, lahko mu pa pomaga.

Ali položaj naredi človeka?

Lahko mu pomaga, da se najde. Mnogo hitreje pa ga pokvari!

Kaj praviš o novem mini modnem trendu?

Končno pravo vprašanje! (Širok smehlaj, opomba avtorja). Ker je moda kultura, mora biti tudi mini takšen, zato je tu predvsem pomemben estetski učinek. Tu seveda veljajo tudi

določene zakonitosti, na primer: k zavihanemu nosku mini dobro pristoji, medtem ko mora dekleta s kockastimi koleno že bolj paziti, kaj da nase. Kakorkoli že, kjer je dim, je tudi ogenj.

Katero literarno delo te asociira na naš položaj?

Edvard Kocbek: Strah in pogum.

Čutiš nostalgijo za letom 1968? Ali to pomlad demokratizacije doživljaš tudi sedaj?

O letu 1968 sem le poslušal in bral, zato mi ta leta ne vzbujajo kakšnih posebnih občutij. Tale trenutek pa pravzaprav tudi o demokratizaciji ne moremo govoriti, saj mi aretacije v preteklih dneh prinašajo v zavest zelo neprijeten občutek. Lahko rečem, da se počutim manj svobodnega.

Zanima te lik Veronike Deseniške. Je to nostalgija za nekdanjim časom? Te to veže na Celje in posebej na kaj asociira?

Iz gledališkega lista MGL

Veronika je čustvo, ljubezen in eros. To pomeni tudi meni. O tem ni debate.

Kaj praviš o ureditvi celjskega Spodnjega gradu?

O tej bivši vojašnici dosti govorijo. Dalo bi se marsikaj urediti. Kot več, ideje so bile – trgovine, kjer bi prevladovala kulturna ponudba, prostori za kulturne prireditve, kitajska restavracija, lokal višje kategorije, itd. Pa kaj bi našteval, ko pa bodo prostore spet dobili tisti, ki imajo cekin, tako da si kaj drugega kot serijo šankov ne moremo obetati. Kako bi se kakšna umetniška dušica razveselila svojega prostorčka! Toda, pevcu vedno sreča laže.

Anketiral si za raziskavo Slovensko javno mnenje 1988. Kakšen je po tvojih ocenah povprečen Slovenec?

Težko bi opisal povprečnega Slovenca. To so počenjali že mnogi, kot vodilna sila tudi Tone Fornezzi-Tof. Ne želim biti njegov naslednik! Anketiranje je bilo zelo zanimivo, toda vsakega človeka sem dojemal drugače. V glavnem so sicer res vsi živeli skromno in pošteno, toda življenje, način razmišljanja – vse to je bilo tako polno različnosti, da res ne želim iskati nikršnih skupnih imenovalcev.

Je Slovenija tvoja domovina?

V šoli smo se učili, da je Slovenija naša ožja domovina, Jugoslavija širša, še najboljše pa so pečene piške.

Bi prodajal Mladino na ulici?

Zakaj pa ne?

Rad šokiraš ljudi?

Zakaj pa ne? Šok sicer ni pravi izraz. Vsak rad naredi nekakšen vtis, vendar pa to ni šokiranje javnosti, tudi s tem intervjujem ne. Res pa je, da je včasih šokantno, če samo poveš kaj misliš...

Se boš kdaj vtopil v povprečje?

Če misliš na kislo zelje, klobaso in meso – to je samo statistika. Mnogo je ljudi, ki so že zelo zgodaj zašli v povprečje, v primerjavi z njimi pa ne mislim, da bom vseskozi nadpovprečen, temveč tudi podpovprečen. Upam, da bom vedno mislil z lastno glavo, nisem pa v to prepričan, kajti človeško življenje ni le navadna abeceda!

Kako misliš, da si se predstavil s tem zapisom?

Le Bog in bralci vedo kako.

Ljuba Polak

Grafiko so obiskali študentje Akademije za likovne umetnosti

Lepo in okusno zavito darilo ima tako za obdarovalca kot za obdarovanca poseben pomen. Tistemu, ki dobi lepo zavito darilo, je to znak, da je darilo res bilo izbrano, zavito in darovano s pozornostjo in resničnim namenom. Tisti, ki daruje darila zavita na poseben način, pa s tem izraža svoje osebnostne značilnosti. Na primer: darovanje ni le formalnost, pač pa izražanje pozornosti do drugih, ki so nam blizu; z oblikovanjem zavitka sproščamo domišljijo, kažemo na svojo izvirnost, neukalupljenost in nenazadnje tudi tiho željo, da želimo biti tudi samo obdarovanci na izviren način. Saj veste: tisti, ki obdaruje, želi biti tudi sam obdarovan! Toliko o tem!

V papir pa ne zavijamo samo darila, pač pa tudi mnoge druge stvari! Zato, da bi bile naše, razpoznavne od drugih in nenazadnje tudi zavarovane pred udarci, umazanimi odtisi naših rok in podobno. Zavijamo knjige, zvezke, police, papir dajemo na dno predalov, v omare, polepšamo zid, če je grd in poškodovan... Najpogostejše zavijamo zvezke in knjige za naše šolarje. Vsak otrok (in tudi starši) ima rad lepo zavite zvezke in knjige! Pa čeprav so lepi in nestrhani samo prvi mesec šole. Vsak začetek mora biti lep! Ko sem bila v šolskih klopih, je bilo zavijanje zvezkov in knjig svojevrsten obred in tega sem se veselila! Lep zavijalni papir, nalepka, napis na njej! In zvezek je bil drugačen, moj!

Seveda se o okusih ne sme razpravljati! Različni smo in vseč so nam različne stvari. Ampak vseeno bom napi-

sala nekaj o okusu! Pisana nalepka (prijetna!) na pisan, vzorčast, geometričen ovijalni papir pač ne gre! Morda se motim... Potem pa se začnejo težave, ker bi želeli drugačen papir, enostavnejši, druge barve in ustrezne nalepke. Na ovijalnem papirju bi bile še najlepše bele nalepke, ampak te otrokom niso všeč, ker so lepše tiste z motivom (s slikico).

Pisan papir, pisane nalepke in vse to ne gre skupaj. Kako naj potem v otrocih razvijamo estetski čut oziroma občutek za tisto, kar je lepo? Z namenom, da bi morda le začeli razvijati občutek za lepo, so študentje Akademije za likovne umetnosti iz Ljubljane obiskali Aero, točneje tozdr Grafika. S študenti je prišla tudi profesor Lesnika.

Ovijalni papir, ki ga izdelujemo v Aero ima že zelo zastarele vzorce. Zavedajo se, da je potrebna osvežitev programa in zato so tudi navezali stike z Akademijo likovnih umetnosti. Od študentov 2. letnika, ki so usmerjeni v industrijsko in grafično oblikovanje, bomo odkupili 12 vzorcev za darilni oziroma ovijalni papir.

Študentje so prišli na delovni obisk v Aero 1. junija. Zaradi težav z vremenom in prometom so imeli kar nekaj težav, a to kljub temu ni pokvarilo namena zanimivega obiska. Študentje so si ogledali proizvodnjo tozdr Grafike in se z oddelkom za oblikovanje dogovarjali o natančnih merah za njihove vzorce in o določitvi natančnejših datumov izdelave, saj bi tozdr Grafika že pred novim letom želel ponuditi tržišču nov darilni in ovijalni papir.

Zanimalo me je, kako so študentje Akademije likovnih umetnosti usmerjeni v sodelovanje z industrijo, zadovoljni s svojim študijem, saj je ta usmeritev na Akademiji stara že 4 leta (prva generacija je sedaj v 4. letniku). S svojim teoretičnim znanjem so za-

Študentje Akademije likovnih umetnosti v Grafiki

NAŠ AERO

dovoljni, v praksi pa ga preizkusijo le redko. Z združenim delom sodelujejo le zaradi zasebnih pobud profesorjev in tako sodelujejo z delovnimi organizacijami Stol, Iskra in z Aerom. Ta oddelek Akademije ima poleg finančnih še prostorske težave, saj z dvema prostoroma gostujejo v dijaškem domu Ivana Cankarja.

Povedali so mi tudi, da v Jugoslaviji z idejami (oblikovalskimi in drugimi) ne upamo tvegati. Vemo pa, da tisti, ki tvega, tudi kaj doseže! Tudi delovne organizacije, vsaj tiste, ki jim je dober izgled izdelkov pomemben, bi morale biti pri sprejemanju in uresničevanju bolj liberalne in demokratične. Treba je poskusiti, saj so neuspehi v gospodarstvu Zahoda ravno tako pogost pojav kot uspeh. Dve, morda tri ideje na tržišču ne uspejo in reakcije tržišča morajo biti delovnim organizacijam vodilo pri delu, tako da uspela ideja pokrije stroške vseh prejšnjih neuspehov.

Študentje so tudi menili, da imajo možnost razvijanja svojih sposobnosti in vsestranskosti v glavnem le v specializiranih birojih za oblikovanje, ker menijo, da je delovno področje v združenem delu preozko in pot za uveljavljanje idej zelo dolga. Predvsem pa v Jugoslaviji, kjer izgled in funkcionalnost izdelkov šele dobiva svoj pravi pomen.

Presenetila me je resnost študentov, njihova zavzetost in zanimanje za možnosti dela oblikovalca v združenem delu. In tu je sedaj čas in prostor za potezo naše delovne organizacije, ki na področju oblikovanja strokovnjake ne zna obdržati, čeprav jih zelo zelo potrebuje! Mnogi med temi študenti ne vedo, kje bodo svoje ideje uresničevali v praksi in če bi Aero nudil delo enemu ali dvema bodočima oblikovalcema, bi bila to dvojna korist. Za Aero in za mlade strokovnjake – oblikovalce.

Jasna Rodé

Aerovi petdesetletniki

7. številka Našega Aera bo izšla šele septembra, tako da bomo čestitali vsem, ki bodo praznovali v juliju in avgustu. Vsem, ki bodo v tem času praznovali življenjski jubilej, iskreno čestitamo.

TOZD KEMIJA CELJE

7. avgusta bo praznoval AJDAN IBRAIMOV, dan kasneje pa FRANC KOVAČIČ.

TOZD KEMIJA ŠEMPETER

13. avgusta bo praznoval IVAN ZUPANČIČ.

TOZD GRAFIKA

2. julija je praznovala MARTA GABERŠEK, 16. pa Marija-ANA MASTNAK in 13. avgusta bo praznoval FRANC JURENEC.

TOZD MEDVODE

29. julija bo praznovala MARTA PLEŠEC in 29. avgusta RAJKO KNIFIC.

TOZD TRZENJE

2. julija je praznoval MILAN RUDNIK, 7. avgusta pa RAJMOND JAGODIČ.

DSSS

29. junija je praznovala JELISAVETA PODGORNİK, 26. avgusta pa bo praznovala LJUDMILA KOLAR.

Uredništvo

Izlet samoupravljalcev tozd Kemija Celje na avstrijsko Koroško

V Aeru je že dolga leta običaj, da se člani – po novem delegati – organov upravljanja oz. samoupravljanja po končanem mandatu odpravijo na izlet, seveda za nagrado, ker so v posameznih organih aktivno delali.

Res je, da je mandat potekel že marca, vendar zaradi znanih finančnih t. i. ukrepov, nismo mogli izvesti izleta prej; pa vendar bolje pozno kot nikoli. Dogovorili smo se, da tokrat obiščemo avstrijsko Koroško ter se na mestu samem prepričamo, kako lahko z malo vode in lepo pokrajino veliko zasluzi.

Kdor še ni bil na tem koncu Avstrije, naj to le popravi. Ta del Koroške je res izredno lep – veliko po zaslugi na-

rave, toda tu prav gotovo človeku še na misel ne pride, da bi kaj po svoje »popravil«. V Sloveniji – pravijo – dokaj uspešno poteka akcija »turizem – to smo ljudje«. Upam, da se organizatorji te akcije že hodijo tudi učiti na avstrijsko Koroško.

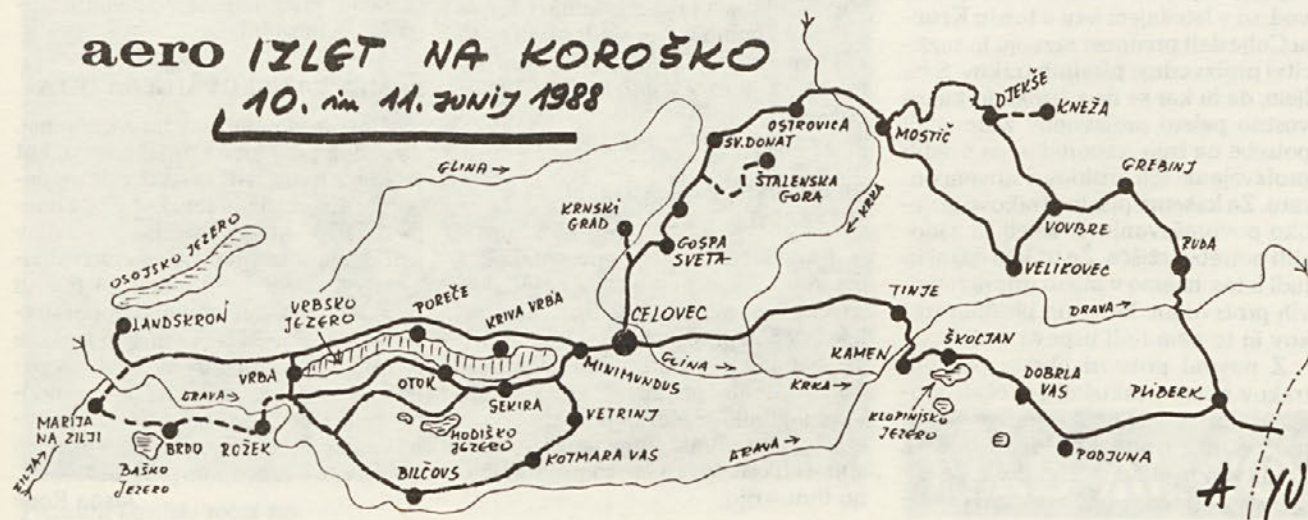
Izleta se je udeležilo manjše število delegatov kot smo predvidevali, smo pa zato mi uživali toliko bolj. Prekrižarili smo celotno Podjuno in Rož ter si od daleč in z vrha ogledali tudi del Zilje. Potovanje je bilo toliko bolj zanimivo, ker smo imeli odličnega vodiča.

Na izredno zanimiv način nam je približal preteklost in sedanost te dežele, ki nam je tako blizu.

Izlet smo končali v lepem delu Slovenije – Šentanelu. Škoda, da ni toliko dobre volje za uspešen turizem tudi drugod pri nas.

Na pot smo odšli predvsem z namenom, da bi se lepo imeli in da bi uživali v lepota narave, upam pa, da smo se ob tej priliki tudi veliko naučili.

Anita Žoher

Predstavljamo vam operativni razvoj v tozdu Kemija Celje

V prispevku, ki je pred vami, predstavljamo operativni razvoj v tozdu Kemija Celje. Pogovarjala sem se z vodjo te tehnološke službe **Dragom Bizjakom**.

Nanizal mi je mnogo zanimivosti o njihovem delu in vse so zapisane v tem prispevku.

V okviru operativnega razvoja poteka več aktivnosti, kar sedem različnih področij, na katerih potekajo aktivnosti aplikativnega razvijanja posameznih proizvodov in njihovo tako razvejano delo je samo odraz pestrosti proizvodnje tozda Kemija Celje. Zaradi te razdrobljenosti je delo včasih oteženo, saj ne morejo skoncentrirati delo kadrov takrat, ko je potrebno hitro in kakovostno rešiti problem. Glavnina delovanja operativnega razvoja je v tem, da rešuje strokovne probleme, ki se jih ne da takoj in neposredno rešiti v proizvodnji. V operativnem razvoju jih rešujejo poglobljeno, v laboratorijih, tako da proizvodnja ni motena.

Naj naštejemo še področja dela operativnega razvoja tozda Kemija Celje: pisalni trakovi, samolepilni materiali, termoreaktivni materiali, barve, silikonski in samolepilni materiali, diazo materiali. V zadnjem času pa pripravljajo tehnične informacije za proizvodnjo videotrakov. V operativnem razvoju je zaposlenih 16 delavcev, 6 je diplomiranih inženirjev, 4 inženirji, ostali pa so tehniki. Tudi po izobrazbi so heterogena služba, saj je poleg kemikov in kemijskih tehnologov v njihovi sredini tudi inženir strojništva in elektrotehnike.

PISALNI TRAKOVI

Kljub temu, da so samokopirni materiali za tozdu Kemija Celje in delovno organizacijo Aero najtehtnejši proizvod, so v letošnjem letu v tozdu Kemija Celje dali prednost razvoju in razširitvi proizvodnje pisalnih trakov. S ciljem, da bi kar se da široko in kakovostno paleto proizvodov zadovoljili potrebe na trgu, vzporedno pa uredili proizvodnjo teh artiklov v novem obratu. Za kasetne pisalne trakove je veliko povpraševanje in želeli bi zadostiti potrebe tržišča. Že tri leta nazaj in tudi letos, imamo v planu pripravo novih proizvodov kasetnih pisalnih trakov in to nam tudi uspeva realizirati.

Z novimi prostori obrata pisalnih trakov bomo poskušali povečati proizvodnjo in zadovoljiti povpraševanju. V tozdu pričakujejo, da bodo z ureditvijo poslovno-tehnološkega sodelovanja s tujim partnerjem (F. Bütt-

ner ali TBS) dosegli cilje, ki so si jih zadali. To pa je 2 do 3 milijone različnih kasetnih pisalnih trakov na leto. Sedaj proizvodnja znaša milijon proizvodov na leto.

SAMOKOPIRNI MATERIALI

Na tem področju nameravajo letos realizirati redno proizvodnjo sintetičnih mikrokapsul v novem reaktorju. V obratu Jasnit bodo postavili nov večji reaktor. Na premaznem stroju J5 pa nameravajo uvesti premazovanje samokopirnih materialov na osnovi sintetičnih kapsul. Uspešne ugotovitve novega premazovanja bi služile obratu AC za celotni prehod premazovanja in sedanjega mikrokapsularnega sistema na uporabo sintetičnih mikrokapsul.

TERMOREAKTIVNI MATERIALI

Naloga strokovnih delavcev na tem področju v letošnjem letu je, da bodo uresničili postavitev sodobne in avtomatizirane sestave za termoreaktivne materiale. Nova sestava bo omogočala kakovosten nadzor in izdelavo termoreaktivnih premazov. Vsi zadolženi bodo zagotavljali strokovni nadzor pri proizvodnji. V svetu so zelo močno iskane termoreaktivne etikete, papir za telefakse in papir za termoprinterje in v tozdu Kemija Celje poskušajo loviti korak s časom.

BARVE

Na področju barv so za operativni razvoj zanimivi šolski, hobi in umetniški program pigmentnih materialov. V kratkem času, odkar je to področje barv organizirano, je bilo pripravljeno za trg kar precej novih proizvodov: fluorescentna tempera, fluorescentni akvarel, barve za tekstil Teksan in izboljšali so kakovost termoakvarela. Kljub obilici želja in možnosti za pripravo novih izdelkov pa je delovanje na tem področju usmerjeno predvsem v kakovostne izboljšave umetniških oljnih barv in tempera barv. Cilj razvoja proizvodnje barv je v tem, da bomo v Aeru pripravili tako kakovostno domačo oljno umetniško barvo, s katero bi lahko brez težav nadomestili uvožene umetniške oljne barve nizozemske firme Talleng.

SILIKONSKI IN SAMOLEPILNI MATERIALI

Z vpeljavo vodnega silikoniziranja in izdelavo silikoniziranih materialov so bile dane možnosti za razširitev palete samolepilnih materialov. Poleg samolepilnega materiala kakovosti normal želijo pripraviti proizvodnjo samolepilnih materialov za market etikete, termoreaktivne etikete, tekstilne etikete in etikete za prehranbeno industrijo.

VIDEO TRAKOVI

V okviru operativnega razvoja so začeli pripravljati, iskati in obdelovati tehnološke informacije za proizvodnjo videotrakov. Strokovno obdelujejo materiale, ki sestavljajo video kasete, izdelava, polnjenje videokasete, pakiranje, priprava ustreznih prostorov, priprava predlogov za nabavo opreme za proizvodnjo, predlog za kontrolo kakovosti in mazilno opremo, nenazadnje kadri – veliko dela je še pred dejanskim začetkom proizvodnje. Uspešnost te proizvodnje bo v veliki meri odvisna tudi od izbire tujega partnerja za to področje. V tozdu Kemija Celje želijo izdelati visokokakovostno videokaseto in sedaj so na sredi teh aktivnosti, zbrane imajo tudi že marketinške podatke, tako da se bo DO Aero lahko kmalu odločila ali je za to proizvodnjo ali ne.

VAROVANJE OKOLJA

V operativnem razvoju bodo na koncu leta začeli delati tudi na reševanju ekološke problematike tozda Kemija Celje. Sedaj popisujejo vse odpadne surovine in emisije proizvodnje tega tozda in v naslednjem letu bodo na tem področju zastavili konkretne naloge. Vsak tehnološki projekt mora vsebovati ekološki vidik in nanizati rešitve, vendar v tozdu ocenjujejo, da bo področje ekologije potrebno reševati celostno.

SODELOVANJE Z DRUGIMI DELOVNIMI ENOTAMI AERA

V operativnem razvoju zelo dobro ocenjujejo sodelovanje z ostalimi službami v Aeru, predvsem pa z Raziskovalno enoto, zlasti na skupnih področjih dela. Dobro sodelujejo tudi s službo za raziskavo tržišča, saj se pot vsakega novega izdelka začne ravno tu. Ko pa je proizvod dejansko izdelan, potrebuje še dodatno, končno opremo (besedila, design, embalaža...). Aktivno pa sodelujejo tudi z mnogimi institucijami v Sloveniji, Jugoslaviji in tujini.

POMEN RAZISKOVALNEGA DELA

V operativnem razvoju so mnjenja, da sodobna delovna organizacija, kot je Aero, mora dati raziskovalnim dejavnostim večji pomen, kot pa ga imajo sedaj. V kolikor želimo v Aeru v prihodnje z lastnim razvojem realizirati več novih proizvodov, bi morali tako raziskovalne enote kot operativni razvoji imeti boljše in neposredne stike z direktorji tozdov in direktorjem delovne organizacije. Dobro sodelovanje z vodilno strukturo, po mnenju mnogih, omogoča lažjo in hitrejšo uveljavitev razvojnih programov.

Jasna Rodé

Sejem civilne zaščite v Kranju in njegov pomen

Menimo, da je primerno, da posredujemo kratko informacijo o tradicionalnem mednarodnem sejmu opreme in sredstev civilne zaščite, ki je bil v Kranju od 7. junija do 10. julija 1988.

Zaščita in reševanje ljudi ter materialnih dobrin sta se pojavljala kot nuja v času raznih nevarnosti, ki ogrožajo normalno življenje. Z razvojem človeške družbe so postali ukrepi zaščite in reševanja vedno bolj zahtevni in so se prilagajali spremenjenim življenjskim razmeram. Na višji stopnji organiziranja človeške družbe so postali ukrepi zaščite in reševanja bolj vsestranski, organizacijsko pa vedno bolj zahtevni in učinkoviti.

V tem stoletju, zlasti pa po prvi svetovni vojni se je s hitrim razvojem znanosti, tehnike in tehnologije začel tudi množični razvoj rušilnega orožja; to stanje pa je zahtevalo višjo stopnjo organiziranja, zaščite in reševanja ljudi in materialnih dobrin v vojni in v miru.

Organizacija civilne zaščite je povezana s pojavom in uporabo letal ter bojnih strupov, medtem, ko so posamezni ukrepi in delovanje precej starejši. Tu mislimo predvsem na civilno zaščito, kot organizirano obliko zaščite pred sovražnim delovanjem, ne pa

tudi pred drugimi naravnimi in nenaravnimi nevarnostmi.

Civilna zaščita je bila najprej organizirana v Evropi. Na njenem prostoru sta se začeli dve svetovni vojni, ki sta za seboj pustili milijone človeških žrtev in neprecenljivo materialno razdejanje. Zato je povsem razumljivo, da so bile v Evropi organizirane prve enote civilne zaščite, da se je tu najhitreje razvijala in krepila, zlasti na področju osebne in materialne formacije.

Sejem civilne zaščite v Kranju je pokazal, kako velik je naš prispevek opremljanja z materialno-tehničnimi sredstvi in osebnimi zaščitnimi sredstvi s področja gasilstva, civilne zaščite, teritorialne obrambe in ostalih struktur SLO in DS.

Podrobno smo se seznanili z opremo za protipožarno zaščito, opremo za civilno in teritorialno zaščito, opremo za službo opazovanja in obveščanja, opremo za sistem zvez, opremo za tehnično zaščito objektov in opremo za zaklonišča.

Na razstavnem prostoru v hali »B« so nam predstavniki delovnih organizacij – Varnost, Vatrotehnika, Vatrospreda in Kovinotehne demonstrirali delovanje in uporabo tehničnih sredstev za zaščito, sklic in vzdrževanje posamezne tehnične opreme.

Na sejmu so sodelovala tudi tuja podjetja, predvsem iz Avstrije, Italije ter ZR Nemčije; prikazala so svojo visoko razvito tehniko na področju tehnične in RBK zaščite ter požarne varnosti.

Hidravlična reševalna naprava

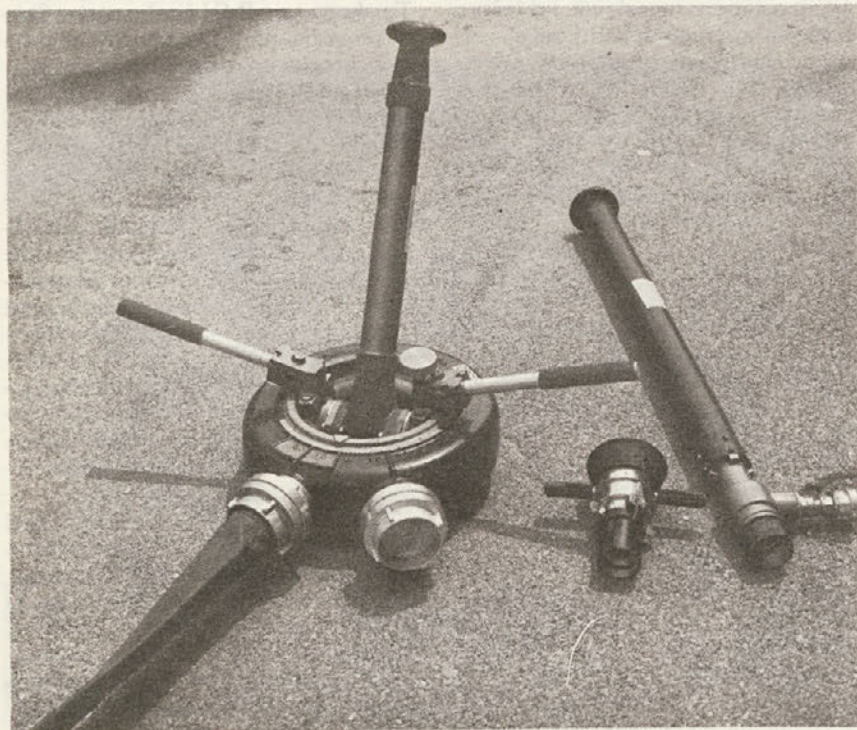
Razvoj civilne zaščite, kot sestavine splošne ljudske obrambe in organizirane sile družbene samozaščite, poteka v spoznanju, da je njena moč v organiziranju, vodenju, usposabljanju in ne nazadnje v kvalitetnem opremljanju štaba in enot CZ.

Civilna zaščita bo ostala nenadomestljiv subjekt delovanja celotnega sistema pri nalogah zaščite in reševanja kot nosilec in organizator preventivnih ukrepov, kot dejavnik mobiliziranja in pritegnitve vseh drugih struktur, ki so glede na svoje naloge odgovorne za normalno vzdrževanje stanja.

Dejstvo, da v enote CZ niso vključeni vsi delavci, pa ne pomeni, da so lahko mnogi nezainteresirani do zaščite.

Na obveznosti do varovanja ljudi in družbenega premoženja smo zavezani vsi državljani in smo torej dolžni sodelovati kadar se za to pokaže potreba, ne oziraje se na ukrepe, ki se jim morajo podrežati člani štaba in enot civilne zaščite.

Organizator SLO in DS
Bogdan Zagoričnik

Prenosni gasilski ročni top

NAŠ AERO

Ekskurzija krožka kakovosti

V okviru vsakoletne ekskurzije je krožek Rotacija iz tozda Grafika ob koncu maja obiskal tovarno ELAN v Begunjah. Ekskurzijo je krožek financiral iz sredstev svoje inovacijske dejavnosti. Krožek Rotacija je obiskal predstavnike Elana, ki so bili pred časom pri nas zaradi spoznavanja delovanja krožkov.

Ob dogovorjenem času nas je skupaj s krožkom iz IMV pred tovarno sprejel tovariš iz Elana. Opisal je delo v njihovi delovni organizaciji. V Elanu je zaposlenih približno 1350 delavcev, kadre pa so pridobili iz osrednjega področja Gorenjske. Želijo razširiti svoje proizvodne programe, za to pa potrebujejo nove kadre. Le-teh na tem območju Gorenjske ni dovolj in zato so se odločili, da bi nekatere programe zaupali kooperantom. Tako bi lahko sprostili določeno število kadrov za okrepitev zahtevnejših proizvodnih programov. Prav zdaj so pred dogovorom za prenos proizvodnje tekaških smučí v Sevnico. Tečejo pa tudi razgovori s kooperantom o proizvodnji najmanjšega modela jahte. Pri izbiri kooperantov so zelo previdni, saj si z nezanesljivimi zunanjimi sodelavci nočejo pokvariti ugleda, ki ga ima tovarna Elan.

Proizvodni program obsega:

- proizvodnjo smučí (750.000 parov letno - 80 % za alpsko smučanje in 20 % tekaških smučí),
- proizvodnjo plovil (4.000 čolnov in jaht letno),
- proizvodnjo jadralnih letal (100 komadov letno),
- telovadni program (oprema in montaža za 150 telovadnic letno),
- dopolnilni program (5.000 streh za avto Golf Caddy letno).

Poleg omenjenih proizvodnih programov imajo še lastno proizvodnjo in prodajne enote v tujini. Ti podatki so znani skoraj vsakomur iz sredstev javnega obveščanja, zato jih ne bi ponavljali.

V okviru programa plovil imajo tudi lastno servisno izposojevalnico v Verudeli pri Pulju.

O dejavnosti Elana je vsak član krožka prejel ličen prospekt, nato pa smo odšli na ogled največje proizvodnje, to je proizvodnje smučí. Najprej smo si ogledali osnovo smučí - sredico

- na katero se lepijo razni materiali. Našo pozornost je pritegnila sredica za alpske Comprex smučí, zaradi posebne oblike. Prav tako je zanimiva sredica za tekaške smučí, saj njena oblika spominja na satovje. V bistvu je narejena iz papirja, ker morajo biti takšne smučí čim lažje. V nekaterih obratih je precejšen hrup (po izjavi predstavnika tudi do 100 decibelov) in obvezna je uporaba zaščitnih sredstev - slušalk. Na vprašanje člana krožka, kako ukrepajo, če le-teh delavci ne uporabljajo, je odgovoril: »Strogo! Enkrat mesečno gre skozi proizvodne obrate posebna komisija, ki opravi pregled vseh varnostnih ukrepov in naprav. V primeru nespoštovanja predlaga disciplinski postopek.« V okviru enote vzdrževanja v Elanu izdelajo precej strojev za potrebe proizvodnje smučí. Na koncu ogleda pa smo videli tudi design smučí za prihodnjo sezono.

V nadaljevanju ogleda smo se zadržali pri jahtah, ki jih izdelujejo za znane kupca, saj z vsakim sklencejo pogodbo. Po pogodbi jahto tudi opremijo. Seveda smo se največ časa zadržali ob največjih Elanovih jahtah - E 43, ki so dolge 13 metrov. Mesečno izdelajo štiri. Ob pogledu na te lepote smo globoko vzdihovali, saj se je v mislih že vsak od nas videl na krovu v vlogi kapitana z mornarsko čepico na glavi in pipo v ustih, z družino »morskih vil«. Ko smo izvedeli za ceno jahte (250.000 DEM), smo se neverjetno hitro prebudili iz sanj in se hitro povzpeli v zgornje nadstropje, kjer izdelujejo zračne lepote (DG 300). Na leto izdelajo 100 komadov jadralnih letal in le 16 jih ostane v Jugoslaviji. Pri tej proizvodnji so zanimivi kadri, saj se večina v prostem času ukvarja z aviošporti.

Po ogledu proizvodnje smo se z bodočimi vodji krožkov v Elanu srečali na razgovoru pri tehničnemu vodji proizvodnje tovarišu Vrečku, ki je najprej odgovarjal na naša vprašanja.

Pri tem bi poudaril odgovor na vprašanje, kako uspevajo v proizvodnji uresničiti njihov slogan »s kvaliteto v svetovni vrh«, oz. kako imajo urejen nadzor nad kakovostjo. V proizvodnji imajo organizirano službo kontrole kakovosti. Imajo tudi vhodno kontrolo. Ker 80 % materialov uvažajo, na tem področju nimajo posebnih težav. Pri zanesljivih dobaviteljih se zadovoljijo kar z vzorčno kontrolo. V proizvodnji je nadzor v medfaznih kontrolah. Tako so smučí označene z oznako lepilca. Lepilec je osnovni poklic v proizvodnji smučí (podobno kot tiskar v grafiki). Ta oznaka spremlja proizvod vse do zadnje faze, to je nanos designa. Če šele v tej fazi odkrijejo napako lepljenja, ne morejo več odkriti posameznika, ampak le čas proizvodnje.

V tem podatku pa lahko odkrijejo le skupino. Zato razmišljajo o vgraditvi čipov v smučí, ki bi lahko pripeljali do povzročitelja napake tudi v primeru reklamacije stranke. Za kakovostno delo je delavec nagraden z do 30 % svojega osebnega dohodka. Če lepilcu pri lepljenju najkvalitetnejših smučí (model RC) večkrat odkrijejo napako, ga prestavijo na lepljenje manj zahtevnih modelov. Izdelke sortirajo v štiri prodajne skupine:

- A grupa (izdelki brez napake),
- B1 grupa (izdelki z optično napako v designu),
- B2 grupa (izdelki z možno manjšo napako v materialu),
- sindikalna grupa (izdelki z napako v materialu).

Pri najkvalitetnejših modelih RC dovoljujejo napako le v optičnem pogledu.

Pogovoru je sledila sproščena izmenjava izkušenj o delu krožkov v Aeru in IMV.

V Elanu so imeli krožke že pred leti, zdaj pa jih ponovno uvajajo.

Vodja našega krožka Rotacija je predstavil uvajanje krožkov v tozdu Grafika, začetno delo in težave, dosežanje uspeha in dosežke. Predstavnike Elana je opozoril, na kaj naj bodo pozorni, da bi se izognili nekaterim čerem, ki jih čakajo pri delu krožkov. Tudi predstavnik IMV je poročal o njihovem delu. Hitra primerjava med obema poročiloma je pokazala razlike v pristopu, v številu in zasedbi in v nekaterih tehničnih pristopih, krožek iz IMV je mlajši, saj deluje šele štiri mesece. Nastal je iz programa »prenova proizvodnih programov in kadrov«. To akcijo so v IMV široko zastavili in v program prenove kadrov uvrstili tudi krožke za izboljšanje proizvodnje. To ni bil povsem prostovoljni pristop kot pri nas, ampak so bili »dobrovoljci« že določeni. Tudi število članov krožkov je manjše - šest, sestanki pa so pogostejši - vsak teden. Med člani je tudi tehnolog zaradi specifičnosti proizvodnje. Zaenkrat še vse delo poteka pod nadzorom pospeševalca. Vodje krožkov iz Elana je pred vsem zanimalo, kolikšno naj bo število članov, kako naj jih izbirajo, tehnični pristop k delu, rezultati itd. V pogovoru, ki je bil precej dolg in izčrpen, so se vključevali tudi ostali člani našega krožka. Na koncu smo se razšli z obljubo, da se še srečamo.

Člani krožka Rotacija smo si pred prihodom v Elan, na Bledu ogledali razstavo Triglavski narodni park. Sprejela nas je prijazna tovarišica, ki nas je vodila po razstavi, na kateri so v slikah prikazane kulturne in etnološke značilnosti ter flora in favna s tega področja. Razstava, čeprav v majhnem obsegu, je skrbno pripravljena. Ogledali smo si tudi film o lepo-

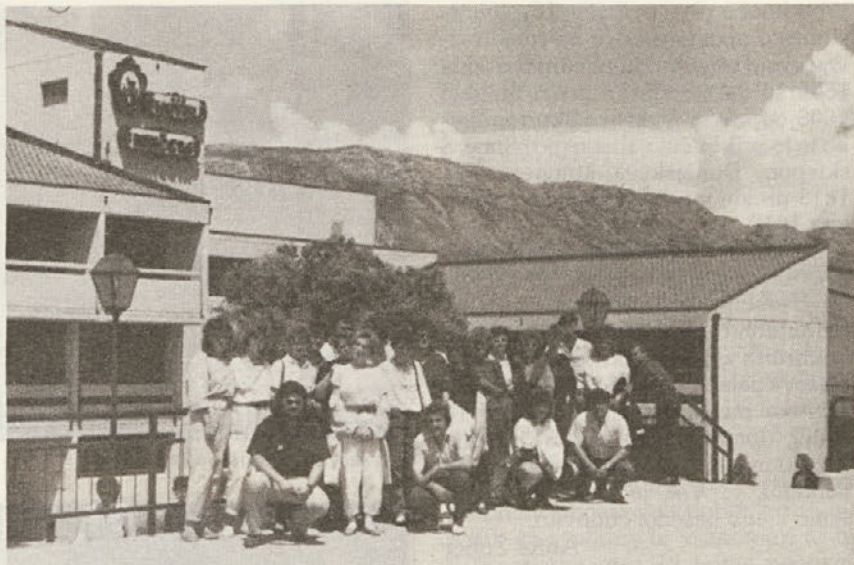
tah in značilnostih Triglavskega narodnega parka. Popoldne pa smo obiskali še GEOS (geometrijsko središče Slovenije) – točko, ki bi jo moral poleg Triglava obiskati vsak Slovenec (tako vsaj pravijo). Ker je bila večina članov tukaj prvič, smo to kasneje seveda »zalili« v bližnji gostilni. No, to pa je že druga, »težja stran« ekskurzije.

Zvone Kelc

Nastop folklorne skupine ŽPD France Prešeren v Franciji

Na mednarodnem folklornem festivalu v Reimsu v Franciji je sodelovala tudi folklorna skupina Železničarskega prosvetnega društva France Prešeren iz Celja. V tej skupini plešejo tudi trije naši sodelavci – Nevenka Panžerl, Dušan Spolenak in Duško Košak. Skupino vodi Edo Gaberšek, vadijo pa dvakrat na teden. Na festival v Francijo, kjer so zastopali Jugoslavijo, je odšlo 43 plesalcev. Poleg naše folklorne skupine so nastopale tudi skupine iz Turčije, Španije, Kitajske, Škotske, Portugalske in Francije.

Mednarodni folklorni festival je bil v Reimsu v začetku junija, folklorna skupina iz Celja pa je nastopala še v mestecu Gannotu, ki je blizu zdravilišča Vicky. Program tega desetdnevnega popotovanja je bil kar natrpan, saj so bile v dopoldanskem času povorke skupin po mestu, popoldne na-

Mladinci Kemije Celje v Dubrovniku

stopi na prostem, zvečer pa še v gledališču. Posebno zanimiv je bil spreved z baklami, pred katedralo so zakurili kres in potem so skupine rajale okoli njega.

Celjska folklorna skupina se je predstavila s slovenskimi plesi iz Bele Krajine, Prekmurja, Kozjanskega in Gorenjskega. Predstavili pa so tudi glamočko kolo, makedonski ples in ples iz Baranje. Na zaključni prireditvi so za izvirnost in barvitost narodnih noš dobili priznanje, krono, imitacijo krone zadnjega francoskega kralja.

Za tako uspešen nastop in priznanje s festivala čestitamo folklorni skupini ŽPD France Prešeren tudi mi, posebej pa še trem našim sodelavcem.

Jasna Rode

Spomladanski oddih mladih

Pomlad prinaša veliko želja po novih doživetjih, v na novo prebujeni naravi in pod toplim soncem, žal pa prinaša pomlad tudi pomladansko »utrujenost«, ki jo vsak po svoje odpravljamo.

Mladinci smo se odločili za potep na topli Jadran in to v biser naše obale na Jadranu – v DUBROVNIK. Zbralo se nas je 23 – eni ta pravi mladinci, drugi pa mladinci po počutju. Večina nas je bila iz tozda Kemija Celje, precej mladih pa je bilo tudi iz Kemije Šempeter.

Legende pravijo, da je bil ob nastanku sveta najprej kaos, nato je postal kamen – iz kamna pa je nastal tudi Dubrovnik. O njegovem nastanku obstaja več legend, najbolj verjetna pa je ta, ki jo je zapisal cesar – pesnik Konstantin Porfirogenet: Dubrovnik so v 7. stoletju ustanovili begunci iz grško-rimskega mesta Epidaurusa (današnji Cavtat). Nova naselbina je dobila ime Ragusium, pozneje so ji Italijani rekli Regusa. V 7. in 8. stoletju so romansko naselbino naselili Slovani, ki so v bližini zgradili svoje mesto. Obe mesti pa sta se združili v 13. stoletju. V 14. in 15. stoletju se pridružijo Dubrovniku še okoliški otoki (Pelješac, Mljet) in precejšnji del okoliške pokrajine. Mesto postane država z močno razvito trgovino. Država je bila najprej kot občina, kasneje kot republika. Obdobje 15. in 16. stoletja je doba največjega razcveta. V letu 1526 postane odvisna od Turkov, še hujši udarec pa država doživi ob potresu leta 1667, ki mu sledi požar – mesto je uničeno, 3/4 prebivalstva je izgubilo življenje. Šele

Starobosansko kolo iz okolice Glamoča – na nastopu na Place Royale

proti koncu prve polovice 18. stoletja si mesto opomore in še močnejše razvije svojo trgovino in pomorstvo. Leta 1806 so ga zasedli Francozi ter leta 1808 odpravili Dubrovniško republiko in jo priključili v Ilirske province. S sklepom Dunajskega kongresa leta 1815 preide v roke Avstrijcev vse do leta 1918.

Ko smo si ogledovali mesto, smo zvedeli za mnoge legende, ki krožijo iz generacije v generacijo. Mesto je izredno dobro ohranjeno in ima veliko enkratnih zgodovinskih spomenikov: Doževa palača, cerkev Sv. Vlaha – zaščitnika mesta, mestna utrdba s 16 stolpi, dominikanski muzej, frančiškanski muzej z najstarejšo lekarno na Balkanu, ... Vse je mogoče opisati samo z eno besedo: čudovito.

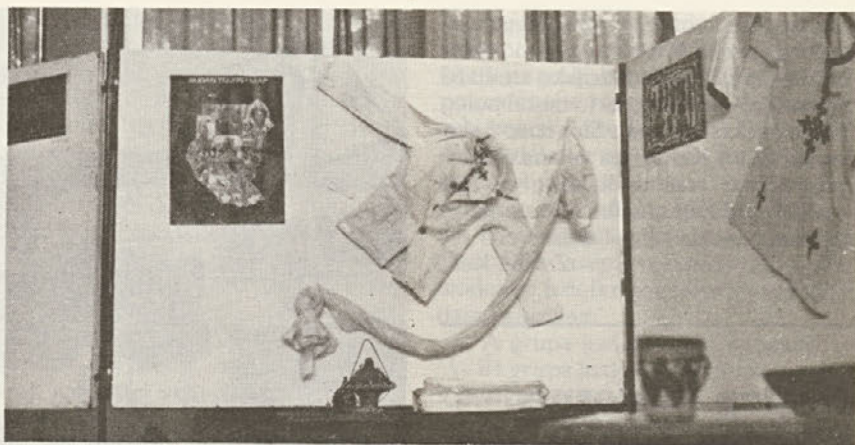
Anita Žoher

Zapis s proslave dneva afriške enotnosti

30. maja je Zveza afriških študentov v Sloveniji praznovala in počastila dan afriške enotnosti. V Domu španskih borcev v Ljubljani so pripravili proslavo, pred tem pa so študentje Zveze afriških študentov, študentje iz Rožne doline in mladinci tozda Kemija Celje odigrali nekaj nogometnih tekem. V tem prijateljskem turnirju so bili najboljši afriški študentje, drugi so bili študentje iz Rožne doline in mladinci iz tozda Kemija Celje tretji. Barve Aera so v teh prijateljskih tekmah zastopali Zoran Grahek, Bojan Angelovič, Zoran Blažan, Stanko Bevc, Darko Mlinar in Aleš Jeram.

Zveza afriških študentov je pripravila tudi razstavo predmetov, ki so jih študentje prinesli s seboj od doma. Na proslavi v Domu španskih borcev je govoril Franc Razdevšek, predstavnik ZAMTESA, ki je povedal, da je v Sloveniji 100 študentov iz Črne celine in da jih ima 80 štipendije. Finančni položaj pa zanje ni preveč ugoden, saj se štipendije gibljejo okoli 180.000 dinarjev, stroški so pogosto zelo veliki. V kulturnem programu proslave so se predstavili študentje s pesmimi in pleši iz svojih dežel. Eden izmed študentov je na proslavi dejal, da upa, da bo tako dragocena in pričakovana enotnost prišla v Afriko. In z njimi upamo tudi mi!

Jasna Rode

Razstava predmetov iz Afrike

Naša nogometna ekipa

Iz biltena afriških študentov

Afriški študentje ljubljanske in mariborske Univerze smo si 16. aprila 1987 ogledali proizvodno delovno organizacijo Aero Celje. Izlet smo organizirali na pobudo kluba OZN iz Aera.

To je bilo tradicionalno srečanje, saj člani Zveze afriških študentov obiskujejo Aero že šest let. Na prvi pogled bi lahko rekli, da postajajo ogledi rutinski, a se k sreči generacije študentov menjujejo, pa tudi Aero Celje ima vsakič nov proizvodni program in nove proizvodne prostore.

Naše sodelovanje z DO Aero Celje se uspešno razvija. Poleg Aera nam pomagajo tudi druge delovne organizacije, kljub splošnim ekonomskim težavam. Seznanjamo pa se tudi z drugimi delovnimi organizacijami in z njihovim delom. Aero pa nam nudi mnoge možnosti za sodelovanje v obliki študijskih praks za področje kulture in izobraževanja (pesmi, članki za njihovo glasilo).

Možnosti za sodelovanje obstajajo tudi po našem povratku domov. Delovna organizacija Aero Celje je eden od gigantov v celjski občini, ki se odpira v svet, in že sodeluje z afriškimi državami. Svoje proizvode prodaja v Egiptu, Alžiru, Nigeriji, z Angolo pa se za sodelovanje dogovarjajo.

Na kratko je bil program srečanja takšen: ogled proizvodnje in nogometni turnir. Prijateljsko nogometno srečanje, katerega izidi so nepomembni, je potekalo med tremi ekipami: ZAŠ – sekcija Ljubljana, ZAŠ sekcija Maribor in Aero Celje. Najboljša je bila ekipa ZAŠ iz Ljubljane, naši gostitelji so bili drugi in ZAŠ iz Maribora tretji.

Organizacija izleta je bila brezhibna po zaslugi Anite Žoher, njenih sodelavcev in predsednikov obeh sekcij Zveze afriških študentov v Sloveniji. Po nogometnem turnirju smo si ogledali mesto Celje in se poslovili od naših gostiteljev, ki se jim zahvaljujemo za lep dan.

M. Ibrahim – iz biltena Glas Afrike
Zveza afriških študentov Slovenije

Pavel Žavbi

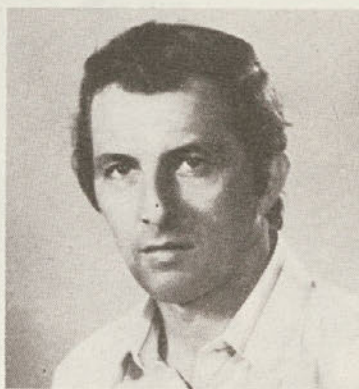
Besede v slovo

Pavle, vedno se je težko posloviti od pravega prijatelja. Delavci Medvoda smo se 1. maja pretreseni poslovili od tebe. Med tvojo navidezno kratko boleznijo nisimo slutili zadnjega slovesa.

V tovarno si prišel leta 1964 kot ključavničar I. Zaradi vestnega in strokovnega dela si napredoval v vodjo montažne skupine, nato v pomočnika vodje kovinarske delavnice in leta 1983 v vodjo kovinarske delavnice.

Tovarna je bila tvoj drugi dom, saj nisi nikoli odklonil dela ali pomoči. Tvoja prizadevanja so bila vedno usmerjena k čimboljšemu obratovanju tovarne. Ogromen je bil tvoj delež pri rednih vzdrževalnih delih, še posebej pa pri rednih letnih remontih posameznih obratov. Izredno si se izkazal pri naložbah: rekonstrukciji celuloze, gradnji vzdrževalnih delavnic in rekonstrukciji papirnega stroja. Tvoje bogate izkušnje in strokovno znanje, ki si ga ob delu vztrajno izpopolnjeval, so bile neprecenljive. Bogate izkušnje si nesebično prenašal na svoje sodelavce. Bil si požrtvovalen, vesten in zanesljiv vodstveni delavec in takšno delo si pričakoval tudi od svojih sodelavcev, ki so te cenili in spoštovali. Veliko tvojih strokovnih predlogov je bilo uspešno realiziranih. Do svojih sodelavcev si bil pravičen, objektivni in tovariški, zato si jih vedno uspešno vodil pri delu in izvajanju zahtevnih nalog. Dragi Pavle, pogrešali te bomo kot dobrega mojstra in sodelavca. Občutili bomo izgubo dobrega strokovnega delavca v službi vzdrževanja in praznino, ki je nastala ob tvoji mnogo prezgodnji smrti. Pavle, v tovarni bo ostal tvoj delež in spomin na tebe.

K. D.

Ivan Premrl

V spomin

Verjetno je malo ljudi, ki bi jim bile ravno solze takšen spremljevalec skozi življenje, kot so bile našemu prijatelju Ivanu in so mu spremljevalec tudi ob poslednjem slovesu.

V otroštvu so solze izraz vseh mogočih hotenj in čustev in celo medsebojna govorica. V življenju pa postane ta solza globlje doživeta, pa najsi bo doživete sreče ali žalosti. Tako nas spremlja do usodnega slovesa, kot je ta današnji.

Dragi Ivan, žal mi je, da poznam le del tvojega življenja, poznajo pa ga tvoji starejši prijatelji in sodelavci, s katerimi si skoraj tri desetletja delil dobro in slabo.

Poznamo te kot dobrega poznavalca in strokovnjaka v našem poklicu, kot ljubitelja živali in dela v naravi, kot navdušenega pevca, ki mu je narava vdahnila odlični posluš in glas, kot skromnega navdušenega slikarja iz dni, ko ti je to dopuščal čas, kot nepozabnega humorista in še bi lahko naštevali.

Vse, kar smo pri tebi spoštovali, je v tvojem potomstvu vzkliko še z večjo močjo. S tem si se lahko tolikokrat z veseljem pohvalil.

Človek premine, dobra dela, ki jih je opravil, pa živijo kot spomin nanj. Veliko tega bo spominjalo nate, manjkala pa bo solza smeha, po kateri si bil ravno toliko poznan in priljubljen. Toliko teh nenavadnih sposobnosti je bilo združenih v tebi.

Naj bo še tako pesimistično povedano, vendar v lepših časih, kot so zdajšnji, je bila tu tvoja duša bolj vesela. Veselje si izražal z neuničljivim humorjem, ki si ga delil med nami.

Nihče ni slutil, da bi ti lahko to živahnost pokvarile večje skrbi ob gradnji novega doma, nihče ne bi verjel, da težave, ki nas vse bolj ali manj pestijo, puščajo na tebi čedalje večjo sled, sled neke notranje bolečine, za katero si verjetno vedel samo ti.

Glas, s kakršnim si neštetokrat privabljal prijatelje v ubrano petje, je v zadnjem času vse bolj zamiral. Ali je ta neizpeti glas hotel in želel tvoj prerani počitek v tej hladni gomili, da se – zopet v solzah – poslovimo od tebe.

Ivan, naj ti bo lahka domača zemlja.
S. K.

Aero prvi

NA 29. LETNIH IGRAH GRAFIČARJEV SLOVENIJE SO BILI NAŠI ŠPORTNIKI NAJBOLJŠI V SKUPNI RAZVRSTITVI

Športna napoved je običajno ena od iger na srečo ali priložnost za burne razprave ljubiteljev različnih športnih zvrsti. Ko pa gre za letno športno-rekreatijsko srečanje delavcev iz dvajsetih slovenskih grafičnih delovnih organizacij, je odprtih še več vprašanj in težav. Od športnih, organizacijskih, do finančnih.

Čeprav smo vsi udeleženci iz Aera po tistem pričakovali dobre rezultate naših športnikov, bi vsakomur, ki bi tisto sobotno jutro, 18. junija, napovedal našo ekipno zmago, hitro povedali, da je zares velik optimist. Pa vendar, tokrat bi imel še kako prav!

Z dosti borbenosti, volje in prizadevanj ter nekaj športne sreče, smo na 29. letnih igrah grafičarjev Slovenije v Mariboru v skupni razvrstitvi osvojili prvo mesto!

Vse čestitke veljajo našim sodelavcem, ki so po zaključenih tekmovanjih v devetih športnih disciplinah dosegli ta uspeh.

Morda smo v eni sapi nanizali kar preveč stvari naenkrat. Pred izidi posameznih tekmovanj bi vsekakor morali opozoriti na nekatere značilnosti in težave v našem »taboru« pred začetkom letošnjih iger.

Na pot v Maribor smo odšli brez moštva starejših veteranov v malem nogometu, brez ene strelke in enega strelca. K sreči je strelkam priskočila na pomoč ena izmed kegljavk, v moško ekipo pa je vskočil tekmovalac v kolesarjenju. Brez teh dveh športnikov ne bi imeli popolnih ekip v ženski in moški konkurenci.

Organizator ČGP Večer Maribor je igre dobro organiziral in se izkazal tudi kot gostitelj. Tudi manjšega zapleta na podelitvi priznanj ob zaključku mu nismo zamerili.

Največji tekmeči naših športnikov so bili v ekipah Večera, Cinkarne, Dela, Pomurskega tiska, posamezniki pa so se pomerili še z več drugimi športniki iz ostalih ekip.

Aerovci so nastopili v malem nogometu (člani in veterani), rokometu, odbojki (moški, ženske), namiznem tenisu (moški, ženske), kegljanju (moški, ženske), streljanju (moški, ženske), kolesarjenju, ribolovu in šahu.

Na vseh igriščih in tekmovalnih mestih je bilo pravo športno vzdušje, le na tekmah v malem nogometu je bilo nekaj težav. Nekaj po zaslugi sodnikov, ki so imeli različne kriterije,

nekaj pa zaradi pretiranih želja nekatere ekip po zmagi za vsako ceno.

Na letošnjih igrah je nastopilo več kot 800 športnikov. Poglejmo še izide in uvrstitve v posameznih disciplinah:

V **malem nogometu** so se pomerili člani, veterani in starejši veterani. V članski konkurenci je nastopilo petnajst moštev, pri veteranih devet in pri starejših veteranih pet moštev.

Končni vrstni red – ČLANI:

1. Cinkarna
 2. Delo
 3. Mladinska knjiga
 4. Aero
- itd.

Končni vrstni red – VETERANI:

1. Pomurski tisk
 2. Gorenjski tisk
 3. Aero
- itd.

Na **rokometnem** turnirju so se srečale le štiri ekipe. Naši rokometarji so uvodno tekmo s Cinkarno izgubili, zmagali pa so v obeh preostalih srečanjih. Zaradi boljše razlike v doseženih zadetkih so osvojili prvo mesto.

Vrstni red:

1. Aero
2. Cinkarna
3. Pomurski tisk
4. Večer

Zelo zanimiva in dokaj kakovostna so bila **odbojkarska** srečanja, tako v moški kot ženski konkurenci.

Naša moška in ženska vrsta sta zmagali v svojih skupinah in se uvrstili v finalni skupini.

Končni vrstni red – MOŠKI:

1. Aero
 2. Pomurski tisk
 3. Tiskarna Novo mesto
- itd.

Končni vrstni red – ŽENSKE:

1. Cinkarna
 2. Aero
 3. Mladinska knjiga
- itd.

Tudi v **namiznem tenisu** sta naša moška in ženska ekipa zmagali v svojih skupinah in nastopili v finalu.

Končni vrstni red – MOŠKI:

1. Delo
 2. Aero
 3. Cinkarna
- itd.

Končni vrstni red – ŽENSKE:

1. Pomurski tisk
 2. Aero
 3. Učne delavnice
- itd.

V **kegljanju** se je pri moških pomerilo petnajst, pri ženskah pa kar enajst ekip. Moška ekipa Aera je podrla 1155, ženska pa 668 kegljev.

Končni vrstni red – MOŠKI:

1. Cinkarna
 2. Gorenjski tisk
 3. Aero
- itd.

Končni vrstni red – ŽENSKE:

1. Večer
 2. Mladinska knjiga
 3. Aero
- itd.

Naši **strelci in strelke** so se dokaj uspešno merili s svojimi nasprotniki.

Končni vrstni red – MOŠKI:

1. Večer
 2. Aero
 3. Pomurski tisk
- itd.

Končni vrstni red – ŽENSKE:

1. Cinkarna
 2. Večer
 3. Cankarjeva založba
 4. Aero
- itd.

Kolesarji so tekmovali v štirih starostnih kategorijah. Kolesarili so na krožni progi, vsak krog je bil dolg 1150 metrov, prevoziti pa so morali osem krogov.

Končni vrstni red:

1. Mladinska knjiga
 2. Gorenjski tisk
 3. Aero
- itd.

V **športnem ribolovu** s plovcem so imeli najmanj sreče naši ribiči, ki so se s skromnim ulovom (160 gr) uvrstili na zadnje mesto med devetimi ekipami.

Na **šahovskem tekmovanju** je nastopilo devet ekip.

Naši šahisti so igrali uspešno in osvojili drugo mesto.

Končni vrstni red:

1. Delo
 2. Aero
 3. Večer
- itd.

Po skupnem seštevkcu doseženih točk so se ekipe razvrstile takole:

1. Aero	326 točk
2. Večer	321 točk
3. Cinkarna	306 točk
4. Delo	271 točk
5. Pomurski tisk	228 točk

(Navajamo le uvrstitev prvih petih ekip.)

29. letne igre grafičarjev Slovenije so za nami. Pred nami pa je organizacija jubilejnih 30. iger prihodnje leto v Celju. Dobro se bomo morali pripraviti nanje, saj je ob jubileju pomemben tudi podatek, da so bile prve igre grafičarjev Slovenije prav v našem mestu že leta 1947.

Tone Škerbec

Mešani pevski zbor Aera na pevskem prazniku v Šentvidu pri Stični

Naši pevci so bili v Stični

Člani našega Aerovega pevskega zbora, so se kot že večkrat doslej tudi letos udeležili pevskega tabora v Šentvidu pri Stični. Pevski praznik, ki ga vestni krajanje Šentvida in Slovenska pevska zveza organizirajo že devetnajst let, je za pevce res svojsko in prelepo doživetje. Res je, da je potrebno, tako kot za vsak nastop, tudi za tega pridno vaditi, saj pesmi, ki jih zbori skupaj prepevajo na pevskem taboru le niso čisto enostavne, vendar pevcem to ne predstavlja nobenega posebnega problema.

Množica pevcev – letos jih je bilo kar 7800 – ki se zgrinja v Šentvid pri Stični iz vseh krajev Slovenije, zamejstva, pa tudi iz evropskih krajev, kjer delujejo pevska društva naših izseljencev, so več kot očiten dokaz za to, da je pesem tista, ki je naš narod v vsej njegovi zgodovini razveseljevala, bodrila in družila v majhne in velike pevske zборе ter tako prispevala k temu, da se je kljub vsem zgodovinskim prelomnicam obdržal in živi še danes, in si bo tako kot v preteklosti ob pesmi gradil svojo prihodnost.

Pevci so se najprej zjutraj sešli na pevski vaji, ki je po zaslugi Mitje Gobca, ki je vajo vodil, potekala v izredno prijetnem vzdušju. Potem so se zvrstili v povorko, ki se odvija po glavnih ulicah Šentvida pri Stični in se ponovno zbrali na tribuni, ki je hkrati največji pevski oder na Slovenskem, pa verjetno tudi v Jugoslaviji.

Nastop pevskega zbora je potekal v prijetnem vzdušju. Zvrstili so se moški, ženski in mešani zbori, na koncu pa so zapeli vsi skupaj venček slovenskih narodnih pesmi. Skratka – letošnji devetnajsti pevski tabor v Šentvidu pri Stični, je potekal v prijetnem pevsko-prazničnem vzdušju. Slavnostni govorec, Milan KUČAN, je s svojim govorom, v katerem je opozoril na vrsto problemov iz našega vsakdanjika, požele veliko aplavzov, kar je v zadnjem času izredno redek pojav ob govoru kateregakoli našega politika.

Posebej velja omeniti krajanje Šentvida pri Stični, ki se sicer ponašajo s turističnim nageljnem, ki ga vsako leto znova osvojijo. Njihov kraj je res zelo lep, saj se ponaša s cvetjem na oknih, čisti okolici hiš, lepih kmečkih dvoriščih, skratka, če smo malce romantični lahko rečemo, da je pri njih lepo kot v pravljici. Kot drobno zanimivost naj še povem, da je v Šentvidu pri Stični zdravilišče Unicefa, kjer se zdravijo otroci – srčni bolniki iz vsega sveta. Kraj je zaradi svoje blage klime za zdravljenje teh bolezni zelo primeren.

Naši pevci so se v Šentvid pri Stični odpeljali z našim – Aerovim avtobusom, ki ga je vozil Bertl Ratej, ki je znan kot izredno dober in vesten šofer. Pevci, ki so tudi sicer prijetni in družabni, so poskrbeli za smeh in pesem in potovanje je kar hitro minilo.

Ob povratku domov pa lahko rečemo, da smo bili bogatejši še za eno izredno lepo – pevsko obarvano doživetje.

Dora Rovere

COBISS

